

Iskra

45

1989

Namesto tradicionalne slikovne voščilnice objavljamo to pot posnetek z otvoritve razstave dosežkov kluba naših štipendistov, ki smo jo odprli v avli naše stolpnice v ponedeljek 19. decembra. Razstava prikazuje dosežke mladih štipendistov Iskre, študentov Fakultete za elektrotehniko in dijakov srednjih tehniških šol in njihovi razstavljeni predmeti so v večini plod lastnega razvoja in predstavljajo praktično uresničitev njihovih teoretičnih znanj in idej, ki so si jih pridobili med šolanjem, hkrati pa so tudi izraz njihovih ustvarjalnih priprav na poznejšo razvojno-tehnološko aktivnost pri njihovih štipenditorjih, Iskrinih delovnih organizacijah.

Razstava kaže obetavno prizadevanje mladih pa tudi pripravljenost Iskre, da kljub hudim gospodarskim razmeram, ki prihodnje leto ne kažejo, da se bodo izboljšale, spopasti se z izzivom moderne dobe na pragu 21. stoletja. Zaupanje v mlade, na katerih bo slonela prihodnost pa je tisto zagotovilo, da bomo morda prihodnje, 1989. leto vendarle laže zadihali, čeprav nam prihajajoče novo leto obljublja samo nove napore, velike težave, precej odpovedi in kruto spoznanje, da po starem ne moremo več, novo pa se poraja krčevito, v mukah in preizkušnjah, ki jih bomo vsekakor še kako občutili na lastnih ramah. Vseeno pa moramo biti optimisti in nam ne preostaja drugega, kot da si zaželimmo srečno novo leto 1989 in predvsem zaupanja v mlade in vase, da bomo kos vsem težavam, ki nam jih zagotovo prinaša novo leto.

D. Ž.

Šesta seja SAK ZK SOZD Iskra

Upadanje članstva Zveze komunistov

V Iskri povprečno petnajstodstotni osip članstva v osnovnih organizacijah Zveze komunistov • Glavni vzroki: nezaupanje v ZK, nestrinjanje s politiko ZK in njena neučinkovitost • Preseči togost organizacije in formalizem • Najti nove načine, metode in oblike dela.

Člani stalne akcijske konference Zveze komunistov v Iskri sestavljeni organizaciji so se najprej seznanili s poslovanjem Iskre v prvih devetih mesecih, ki je bilo nedvomno pod vplivom dogajanja v državi nasploh, gospodarskih razmer in ekonomske politike. Ocenio poslovanja z vidika šestih strateških točk je podal predsednik Poslovnega odbora SOZD Iskra Franc Šifkovič, ki je najprej omenil elemente, ki so vplivali na zmanjšanje industrijske proizvodnje v Iskri, tj. zmanjšanje povpraševanja na domačem trgu in padec izvoza v državah SEV in deželah v razvoju. Tako kot na Koordinacijskem svetu sindikata je predstavil rezultate na šestih strateških področjih in nakazal na problematiko Iskrinih delovnih organizacij, ki so v tem obdobju poslovale z

izgubo. Nato se je dotaknil tudi poslovne organiziranosti Iskre, ki naj bi v prihodnje temeljila na podjetju in združenem podjetju, in omenil reorganizacijo Iskre Commerce in skupnih dejavnosti. Osnovni princip nove poslovne organiziranosti naj bi bila decentralizacija in sprostitev iniciative posameznih podjetij. Čeprav je okrog nove organizacije Iskre še mnogo nejasnosti, se je za sedaj iskristaliziralo mnenje, da bi bila večja podjetja organizirana po posameznih programskih sklopih, kot so telekomunikacije, računalništvo, sistemi za avtomatizacijo, avtoelektrika itd. s tem, da se bodo oblikovala tudi manjša in srednja podjetja.

V razpravi so komunisti, podobno kot druge Iskrine družbenopolitične organizacije, ocenili, da so rezultati poslovanja zaskrb-

ljujoči, da na tem področju ni vidnih premikov na boljše, nasprotno, da se položaj vse bolj zaostruje. V posameznih sredinah se pojavlja nezaupanje v vodstva, delavci so precej zbegani, saj se pred njimi odpirajo dileme, na katere ni odgovora. Zato so komunisti znova zahtevali kadrovske prenovne na vseh ravneh organizacije, ki mora biti izpeljana strokovno, zanjo pa odgovarjajo vodilni delavci.

V nadaljevanju ponedeljkovega srečanja so skušali člani stalne akcijske konference oceniti gibanje članstva in aktivnosti v posameznih osnovnih organizacijah ZK. Aktivnosti, zainteresiranost in delo članov Zveze komunistov je od sredine do sredine različno, skupen večini osnovnih organizacij pa je velik osip članstva (od deset do dvajset odstotni).

Vzroki »izstopajočih« so predvsem v nezainteresiranosti in nezaupanju ZK, preveliki članarini pa v tem, da se ne strinjajo s politiko ZK, ki vse bolj zgublja na vplivu in moči. Osnovne organizacije skušajo te procese zaustavljati na različne načine, toda vsi so si edini, da je v trenutnih družbenih razmerah veliko stvari nejasnih in nerazčiščenih in tako je iskanje izhoda iz tega, velikokrat težkega položaja, prepuščeno sekretarjem osnovnih organizacij. Zato so se na ponedeljkovi seja dogovorili, da bodo skušali do naslednjega srečanja pripraviti celovito oceno stanja v Iskrinih osnovnih organizacijah, na sejo pa bodo povabili tudi enega izmed članov CK ZKS, kateremu bi predstavili svoje ugotovitve in izkušnje. Prav gotovo pa se bo v bodoče potrebno dogovoriti o drugačnih načinih, metodah in oblikah nadaljnega dela in doseči mnogo bolj fleksibilno organizacijo kot je današnja.

VŽ

Seja Koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Iskra

Obratno kot na razvitem (gnilem?) zahodu

Tudi mladi zaskrbljeni nad slabimi rezultati Iskri nega devetmesečnega poslovanja. Vzroke za tako porazno stanje pripisujejo, med drugimi, tudi neučinkovitemu delu poslovnih delavcev, predvsem pa premajhni soodgovornosti za rezultate vodstva sestavljene organizacije in delovnih organizacij.

Tudi Iskrini mladinci so se na svoji seji seznanili s slabimi rezultati tričetrtletnega poslovanja Iskre, ki ga je prek šestih strateških točk podal sekretar DPO SOZD Iskra Miloš Pavlica. Mladi so bili še posebno zaskrbljeni nad odlivom znanja iz Iskre in negativno inženirsko bilanco, fluktuacijo kadra pa nad poraznim pomanjkanjem novih naložb v Iskri, slabo likvidnostno situacijo posameznih delovnih organizacij, sploh pa nad področjem novih izdelkov in celovite kakovosti. Dokaj zanimivo in temeljito so iskali nosilce odgovornosti za tako slabe rezultate poslovanja. Mnenja so se precej razhajala, eni so vzroke iskali v neučinkovitosti in premalo trdi politiki vodstva SOZD do delovnih organizacij, medtem ko so drugi trdili, da so tudi vodstva posameznih delovnih organizacij premalo naredila in, da prevečkrat

nastopajo do delavcev s pozicij moči in neargumentirano. Priča smo bili tudi zanimivi misli, za katero bi lahko trdili, da je morda bistvo celotnega Iskrinega položaja, pač:

»Na zahodu je korporacija lastnik firm in njihovega kapitala, pri nas pa so firme lastnik korporacije brez kapitala«. Morda se ta trditev na prvi pogled zdi preveč enostavna in, da so takšne primerjave zaradi različnosti sistemov nemogoče in neumestne. Toda v našem sistemu in v teh gospodarskih razmerah, ko na različne načine iščemo izhod iz nastalega položaja pa tudi različne perspektive, tega znanega »aksio-ma« ne bi smeli povsem zanemariti.

V razpravi je bilo slišati tudi kritiko celotnega Iskrinega sistema, ki ne omogoča nagrajevanje, stimulacijo in motivacijo delavcev. Zato

so se na petkovi seji dogovorili, da bodo na naslednjem srečanju to področje skušali temeljito in celovito obdelati. Po razpravi, kjer so se pojavljala še različna mnenja in nasprotovanja, so mladinci enotno ocenili, da je vodstvo SOZD odgovorno za slabe rezultate poslovanja, ampak da velik del odgovornosti nosijo tudi vodstva delovnih organizacij. Zato so se dogovorili, da bodo o teh stvareh razpravljali v

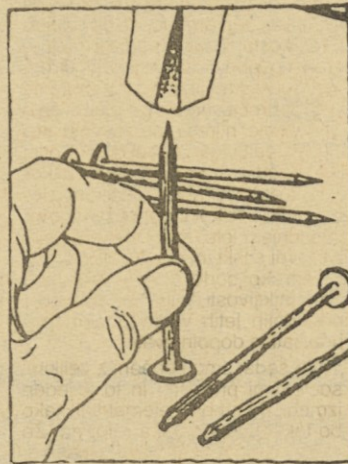
posameznih delovnih organizacijah in na naslednjo sejo prišli že s predlogi ukrepov za preseganje takšnega stanja in podali argumentirano oceno vodstva.

V nadaljevanju seje so se zmenili, da bodo navezali stike na RK ZSMS v komisiji za družbeno ekonomsko odnose, za kar so zadolžili Zlata Turkoviča, Silvo Povšeta in Matjaža Vugo. Pred novim letom pa bodo na razgovor povabili tudi nekaj predstavnikov Republiške konference.

Letno že tradicionalno srečanje mladincev bo v Poreču od 24. do 26. marca, kjer naj bi v sobotnem dopoldanskem delu obdelali problematiko Iskre (processe reorganizacije, novo zakonodajo itd.), na popoldanski del bi povabili predsednika slovenske mladine Jožeta Školca, v nedeljo pa bi bila že ustaljena mladinska konferenca.

Čisto na koncu srečanja pa so se mladi seznanili tudi z reorganizacijskimi procesi v Iskri pa s stanjem v Telematiki, Mikroelektorniki in Avtomatiki.

VŽ

Novoletni razgovor s Francem Šifkovičem

Daljši rok za odpravo starih napak in uveljavitev novih, tržnih elementov

Nedavna, 19. »maratonska« seja CK ZKJ, katerega član ste tudi vi, posvečena idejno-političnim vprašanjem gospodarske reforme, je znova pokazala, da sicer vsi prisegamo na gospodarsko reformo, oz. na vse tri zastavljene reforme načelno, v resnici pa si to še vedno, tudi v Zvezi komunistov, vsak tolmači po svoje in kroji po lastnem okusu in razmerah, iz katerih prihaja. Kako bi torej kot neposredni udeleženec in razpravljalec ocenili 19. sejo CK ZKJ?

»Vse tri reforme — gospodarska, družbenopolitična in pa reforma znotraj same zveze komunistov bodo brez dvoma marsikaj postavile na povsem drugačno osnovo, kot pa smo je bili vajeni do sedaj. Bistveno spremembo vidim v tem, da naj bi bilo kakovostno delo postavljeno v prvi plan, s tem pa tudi ljudje, ki svoje znanje in rezultate dela ne prestando potrjujejo in to ne samo na trgu, ampak tudi z drugimi oblikami potrjevanja. Ocenjujem, da je že vse od konference zveze komunistov Jugoslavije, po tistem, kar je bilo sprejeto v ustavnih dopolnilih in načrtih zakonov, obstajalo dokajšnje soglasje. Pri tem pa še vedno menim, da sta dve odprti vprašanji, prvič, ali smo bili dovolj radikalni, oz. čisti v konceptih nadaljnjega razvoja in drugič, ali bodo sistemski zakoni, ki jih nameravamo sprejeti do konca leta in v prihodnjem letu, maksimalno izkoristili možnosti ustavnih amandmajev, ali pa se bodo z nekaterimi rešitvami znova vračali nazaj. Isto velja seveda za ugotovitev o dokajšnjem soglasju za samo 19. sejo CK, kjer smo razpravljali predvsem o idejnih vprašanjih gospodarske reforme.«

V razpravi na 19. seji ste dejali, da je začetek reforme najbolj kritičen trenutek. Bi to vaša ugotovitev lahko malce podrobneje obrazložili?

»Nedvomno je začetek reforme dokaj kritičen, še posebej zato, ker večina pričakuje rezultate, ki naj bi potrdili pravilnost usmeritve gospodarske reforme takoj. Menim, da so taka pričakovanja napačna, kajti če bi reforma lahko dala hitre rezultate, potem bi močno dvomil v to, da je prava. V naši državi je možno izpeljati le gospodarsko reformo na dolgi rok, kajti tudi do sedaj smo imeli sistem, ki je bil skoraj enak od uvedbe samoupravljanja pa do danes. Bistrih starih iluzij in, da le-teh ne zamenjujemo z novimi iluzijami. Kot sem že dejal, je napačno pričakovati, da bi bilo možno doseči rezultate v nekaj mesecih. Iluzija je tudi, da se država na noben način s svojo ekonomsko politiko ne bo vplela v gospodarstvo. Ta predpostavka je napačna. Na nekaterih področjih bo še vedno potrebno posegati v gospodarske tokove. Kritičen je tudi pristop, ki se sedaj kaže v pretiranih obrestnih merah, čeprav se strinjam, da mora imeti denar realno ceno. Vendarle vemo, da je bil denar v naši državi desetletja zelo poceni in so posledice tega cenenege denarja vidne ne samo v Iskrri, ampak tudi v celotnem gospodarstvu. Mislim, da je vendarle potrebno opraviti neke konverzije ali odpise dolgov, skratka omogočiti sedanjim modelom gospodarstva, da se dejansko spoprimajo z novim, prihajajočim reformnim stanjem.

Stvar, ki jo postavljamo v prvi plan, je trg, kar je pravilno, trg pa ne bo in ni povsod pravičen razsodnik, logično pa je, da tudi mi vsi skupaj ne bomo jutri dosti drugačni kot smo danes. Zato menim, da začetek reforme (v kateri že dejansko smo), ne bo 1. januarja in bo raztegnjen na dolgi rok, ker le takšna usmeritev lahko prinese postopno odpravo starih napak in uveljavitev novih tržnih elementov.«

S 1. januarjem 1989. naj bi se torej začela reforma, za katero so, po sprejetju ustavnih amandmajev, v bistvu omogočeni velikanski premiki, zlasti v gospodarski sferi k tržnemu gospodarstvu. Tu mislimo predvsem na zakon o podjetjih, ki naj bi bistveno vplival na možnost uredničenja zamišljene reforme. Kako gledate na ta zakon in tudi na ostale zakonske akte, ki so prav tako nujen instrument za vstop v tržno gospodarstvo naše, samoupravno socialistične ga tipa?

»Kot sem že rekel, smo že sredi reforme. Soočili smo se že z dosti realnejšim tečajem dinarja, z realnejšimi obrestnimi merami, soočamo se tudi z veliko bolj restriktivno zaposlovalno politiko, intenzivno se dela na socialnih projektih, kako zagotoviti socialno varnost ob stečajih, ob prestrukturiranjih, ob tehnoloških in ekonomskih presežkih. Brez dvoma pa bo zakon o podjetjih tista prava, resnična prelomnica, ko bo podjetje, normalno, postavljeno v središče z enim samim statutom, z eno samo bilanco in ko bo dobiček eden izmed temeljnih kriterijev za uspešnost poslovanja; ko bo podjetje odprto za vlaganja državljanov, ko bo brez državnega in političnega vpliva in vpletanja samostojno ocenjevalo in iskalo svoje možnosti na trgu; posebej pa se mi zdi pomembno, da bo podjetje samostojno tudi v nagrajevanju, v delitvi osebnih dohodkov, kajti restrikcije, ki smo jih imeli do sedaj na tem področju, so v mnogočem zelo škodovalne hitrejšemu razvoju sedanjih delovnih organizacij. Bojim se seveda, da bo teh devet zakonov, ki naj bi bili sprejeti do konca leta, pa še več kot trideset zakonov v prihodnjem letu, zasnovanih v veliki časovni stiski in, da bomo soočeni potem, ko bodo sprejeti s kopico pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno v prihodnjih letih v mnogočem popravljati in dopolnjevati.

Že sedaj smo soočeni z velikimi socialnimi problemi in to je eden izmed pomembnih elementov, kako bo tekla gospodarska reforma. Že sedaj imamo veliko nezaposlenih. Nezaposlenost raste tudi v Sloveniji, seveda pa je še polno prikrite nezaposlenosti, predvsem v oblikah,

ko se še vedno večja število delavcev z izjemno nizkimi, komaj eksistenčnimi osebnimi dohodki.«

Iz vseh teh razmišljanj stopiva na realna tla. Kaj pomenijo za Iskrro vse te spremembe in nova zakonodaja s področja gospodarstva?

»V principu gospodarska reforma ne bi smela za Iskrro pomeniti nič drugega kot za vse ostalo gospodarstvo. Vendarle pa menim, da se bo morala Iskra spopasti z nekaterimi usledinami in problemi od prej, ki se vlečejo še iz preteklosti. Tu mislim predvsem na nizko raven lastnih sredstev, ki so še vedno izjemno majhna — danes se približujejo nekako tretjini. Še vedno imamo med zaposlenimi visok odstotek delavcev brez poklica — 44%. Soočamo se tudi še vedno s programsko in izdelčno preobširnostjo. Zato bo potrebno v prihodnje resno misliti, ali so plani, ki so predvidevali izjemno kompletnost Iskre kot celote, uresničljivi, ali jih bo potrebno bolj koncentrirati — tako denar kot tudi kadre, razvijati programe, za katere je zagotovljen trg.

Logično je, da smo še v marsikaterem delu Iskre močno zaverovani vase in v svoje znanje, ki pa ga trg vedno ne potrjuje, oz. ni za realizacijo tega dovolj, ne kadrovskih, ne materialnih sredstev.

Problem, s katerim se Iskra nenehno srečuje, je njena velika razdrobljenost — danes smo še vedno v 26 občinah in glede na to, da so prihodki občine zelo tesno povezani s sedežem naših delovnih in temeljnih organizacij, je logično, da je vpliv družbenopolitičnih skupnosti, na tamkajšnje Iskre dokajšen.

Poudariti moram tudi to, da Iskra kronično primanjkuje vodilnih delavcev. Zares težko zasledimo vodilna mesta na področju financ, marketinga, razvoja pa tudi vodilna mesta na ravni delovnih organizacij, in celotne Iskre. Ne gre za to, da bi bila ta mesta zaprta — ta mesta so odprta, vendarle je interes za vodilna mesta, predvsem med mlajšimi generacijami, izredno majhen.

Vstopamo v novo, 1989. leto. Ali bo tudi zanj že na začetku značilno, da bo polno negotovosti, zlasti pa, kako bo z inflacijo, ki je naš najhujši, a tudi najtežji sovražnik, ki naj bi ga najprej obrzdale in potem tudi premagali?

»Glede negotovosti lahko rečem, da smo tako pričrneli doslej vsako leto predvsem zato, ker so se nam predpisi in zakoni močno spreminjali. Upam, da v kolikor bomo v letošnjem letu in v prihodnjem letu postavili trden ekonomski okvir in sistem za gospodarjenje na dolgi rok, potem bo te negotovosti iz leta v leto vedno manj, verjetno pa se

bomo drugo leto, vsaj v začetku, srečevali s precejšnjimi negotovostmi, kajti praktično bo kompletna zakonodaja nova. Velika stopnja inflacije je izredno pomemben dejavnik, ki bo močno vplival na gospodarjenje v prihodnjem letu. V kolikor se radikalno v celotni državi na vseh ravneh ne odrečemo preveliki potrošnji, ki ni pokrita s produkcijo in z ustvarjanjem materialnih dobrin, potem ni možnosti, da bi inflacijsko stopnjo hitro in učinkovito zmanjšali.

Poleg velike potrošnje vpliva na inflacijo tudi presežek v klirinškem načinu plačevanja v blagovni menjavi z deželami SEV. Močno vplivajo tudi notranji dolgovi. Iskra se danes vedno bolj sooča s pojavi, da svojega blaga ne dobi plačanega, oz. da ne dobi zamudnih obresti za nepravočasno plačilo in tu so še znane jugoslovanske tečajne razlike, ki tako predstavljajo veliko breme za celotno jugoslovansko gospodarstvo.

In končno, kaj želite povedati Iskrašem ob izteku sedanjega in ob prihodu novega, 1989. leta?

»Za Iskrro je leto 1989 nedvomno prelomno leto. Lotili se bomo nove poslovne organiziranosti, ker želimo, da Iskrina podjetja zaživijo pod veliko večjim vplivom in pritiskom trga, da vnesemo v Iskrine enote veliko več iniciative, poslovnosti in pa da so podjetja samostojna v celotnem spektru svojih funkcij. Dosedanji model organizacije je očitno preživel. Menim, da bi morali bolj radikalno opustiti nekatere programe, za katere bomo morali strokovno oceniti, da jih sami ne zmoremo, da bomo morali še naprej poglobljati povezave s tehnološko razvitimi podjetji iz Evrope, če hočemo biti vključeni v Evropo 1992, in ostreši se bomo morali ne realnih ambicij, oz. iluzij, da bomo kompletni, da bomo pokrivali vsa področja in, da bomo na vseh področjih lahko uspešni.

Brez dvoma bo drugo leto prelomno tudi za razrešitev nekaterih odprtih problemov, ki že dalj časa tarejo Iskrro, kot je npr. usposobitev proizvodnih programov v Telematici, dokončno se bomo morali odločiti, ali Iskra zmora sama vzdrževati tako zahtevno infrastrukturo kot je mikroelektronika in lotiti se bomo morali novih naložb, ki naj zagotovijo tehnološki stik z razvitim svetom.

Za konec pa bi rad dejal, da bo leto 1989 izjemno težko, da pa imamo dovolj strokovne moči za iskanje pravih rešitev. Na nekaterih segmentih pa smo, menim, sami materialno prešibki, da bi zagotovili normalen razvoj in si za ta področja prizadevamo, da bi si pridobili podporo iz širše družbene akumulacije, kajti Iskra sama nekaterih področij verjetno ne bo mogla več razvijati.

Vsem delavcem Iskre želim srečno novo leto in da v njem ne izgubimo treznega optimizma, ki ga bomo potrebovali pri razreševanju nalog v prihodnjem letu.

Tretja seja delavskega sveta SOZD Iskra

Prožna in tržno usmerjena organizacija

Izhodišča poslovne organiziranosti Iskre, rešitev problematike Mikroelektronike in poročilo o stanju na projektu Teleinformatike so bile teme, katerim so na zadnji seji delavskega sveta v letošnjem letu namenili največ pozornosti. Delegati so obravnavali tudi poročilo o tridesetletnem poslovanju Iskre, predlog za odobritev nevračljivih sredstev iz združenih sredstev za strateške razvojne naloge in se med drugim seznanili s predlogom za novega v. d. člana PO SOZD Iskra za raziskovalno dejavnost, kakovost in ekologijo.

Tržno samostojna podjetja

O izhodiščih poslovne organiziranosti Iskre je spregovoril predsednik poslovnega odbora SOZD Iskra Franc Šifkovič, ki je najprej dejal, da je bodoče podjetje temeljni samostojni poslovni subjekt v skladu z zakonom. V Iskri ne podpiramo tendence avtomatičnega preoblikovanja temeljne organizacije v podjetje, pač pa le, če je to optimalno. Pri preoblikovanju je potrebno upoštevati nekaj kriterijev, kot so dolgoročno tržna in programska razvojna, varnost, doseganje ustrezne ekonomije obsega in nepodvajanje proizvodnega programa v Iskri, pozitivna devizna bilanca, ustrezna kadrovska zasedenost in finančni vidik poslovanja, ki mora zajemati raven lastnih sredstev in dolgoročno pozitivno poslovanje vnaprej. Bodoča podjetja naj bi se oblikovala na osnovi obstoječih jeder, pri čemer je potrebno upoštevati tendenco čim manjšega števila podjetij. Podjetja s sorodnimi programi se lahko združujejo zaradi skupnega opravljanja funkcij.

Združeno podjetje Iskra bi bila oblika združevanja podjetij in bi imela istočasno v skladu z zakonom status podjetja. V združenem podjetju se opravljajo funkcije strateškega planiranja in druge skupne funkcije oziroma naloge in so načeloma proračunskega značaja kot:

- institucionalna propaganda in celostna podoba,
- notranja zakonodaja in pravila,
- ekonomika, finance,
- programsko-razvojne zadeve,
- kadrovske zadeve in izobraževanje,
- organizacija in koordinacija nastopa do namenskih kupcev,
- standardizacija,
- INDOK itd.

Istočasno se opravljajo tudi posli, ki so potrebni za delo organov upravljanja in vodenja (delavski svet, poslovni odbor).

Združeno podjetje Iskra predstavlja tudi skupna podjetja Iskra Commerce in Iskra Banka ter podjetja interesnega izvajanja dejavnosti (storitvena podjetja): Iskra Servis,

Iskra Invest servis itd.

Iskra Commerce postane samostojno podjetje, ki ga druga Iskrina podjetja skupno upravljajo preko lastninskih deležev. Iskra Commerce razširi program svojega poslovanja tudi na druga področja in izdelke izven Iskrinih proizvodnih programov, ki dopolnjujejo le-te in jim niso direktno konkurenčni.

Podjetja so tržno samostojna doma in v tujini in uporabljajo storitve Iskra Commerce, kot skupnega lastnega tržnega kanala Iskre, v celoti oziroma povsod tam, kjer ocenijo, da je to racionalnejše, vendar morajo pri tem upoštevati dolgoročnost teh odnosov.

Franc Šifkovič je tudi prikazal reorganizacijo Iskre Commerce in Iskre banke, (ki še ni dorečena) in spregovoril o Poslovnem odboru, ki bi bil sestavljen iz predsednika in podpredsednikov, ki bi bili odgovorni za posamezne programske sklope oz. funkcije v skladu s predlogom mandatarja.

Vse te reorganizacije in spremembe bi skušali izvesti

v dveh letih (1989 in 1990), cilj priprave pa naj bi bila prožna na nekaterih delih decentralizirana organizacija, predvsem pa tržno usmerjena.

Tudi pri stanju Mikroelektronike je predsednik Poslovnega odbora dokaj natančno in sistematično prikazal njen položaj in odkrito povedal, da če širša družbena skupnost ne bo finančno pomagala pri premoščanju težav, bo pač ta Iskrina delovna organizacija morala pod stečaj.

Delegati delavskega sveta so se seznanili tudi s kratkim poročilom o stanju na projektu Teleinformatike v Iskri, v katerem je predstavljeno sedanje stanje, ter načrtovan nadaljnji razvoj s programsko-razvojnega, tehnološkega, tržnega, ekonomsko-financijskega in investicijskega vidika za celotno področje teleinformatike. Študijo so obravnavali znotraj Iskre pa tudi zunanje inštitucije in je bila KLJUB določenim kritičnim pripombam, podprta in pozitivno ocenjena. Končni aranžmani za prva sredstva bodo narejeni čim bodo sklenjene dokončne pogodbe s firmo Siemens, čeprav je že zdaj načelno dogovorjeno, da naj bi se del potrebnih sredstev pridobil od tzv. razvojnega dinarja.

V razpravi so se odpirala mnoga vprašanja bodoči vlogi SOZD, o Mc Kinseyevi analizi pa o tržni avtonomnosti bodočih podjetij itd. V odgo-

vorih nanje je Franc Šifkovič še enkrat poudaril, da koncept poslovne organiziranosti rešuje temeljne probleme v Iskri, da ga bo pa potrebno v bodoče še sproti dodelati; da so pri osnutku upoštevali Mc Kinseyevo analizo, pač kolikor je bilo to mogoče; in da bo funkcija sestavljenega podjetja v usklajevanju, usmerjanju, določanju kriterijev in strategije razvoja, vzdrževanju skupne mreže v tujini in doma, torej gre za strategijo, ne pa operativno.

Sprejeli poročilo o poslovanju

Člani delavskega sveta so se seznanili z doseženimi poslovnimi rezultati v Iskri v prvih devetih mesecih, ki kažejo, da se pogoji gospodarjenja še nadalje slabšajo. Poročilo o poslovanju so sicer sprejeli, s tem, da so pozvali vse delovne organizacije SOZD Iskra, da z izvajanjem ukrepov iz polletnega poročila zagotovijo kontinuiteto izvajanja programov, izboljšanja poslovnih rezultatov in letnega programa SOZD Iskra v letu 1988.

Pogojno so sprejeli poročilo za dejavnosti INDOK in Standardizacije in enotno sprejeli »Metodologijo prilagajanja združevanja sredstev dejavnosti skupnega pomena poslovnim rezultatom Iskre« z veljavo od prvega januarja drugo leto.

Imenovali odbor za proslavo dneva Iskre

V nadaljevanju so člani delavskega sveta sprejeli sklep, da na predlog Poslovnega odbora imenujejo dr. Bruna Stiglica s prvim januarjem leta 1989 za vršilca dolžnosti člana PO SOZD Iskra za raziskovalno dejavnost, kakovost in ekologijo za dobo šestih mesecev, ki je zaposlen v Iskri Commerce kot pomočnik direktorja INO firme Iskra Electronics, New York v Santa Clari. Na predlog novogoriške Avtoelektrike pa so sprejeli sklep o podelitvi Iskrinega priznanja Vojni pošti 9599 Beograd za dolgoletno sodelovanje na poslovnem in znanstveno raziskovalnem področju.

Predsedstvo KOS SOZD Iskra je na svoji osmi seji oblikovalo predlog o sestavi odbora za proslavo Dneva Iskre v letu 1989, ki so ga člani delavskega sveta tudi sprejeli.

Niso pa se strinjali s predlogom kolegija glavnih direktorjev DO in Odbora za razvojni program in raziskovalno dejavnost za odobritev določene vsote nevračljivih sredstev iz združenih sredstev za strateške razvojne programe SOZD za izvedbo razvojno raziskovalnih nalog. Zato bodo skušali, zaradi različnih gledanj in nasprotovanj, zadevo v naslednjem obdobju usklajevati.

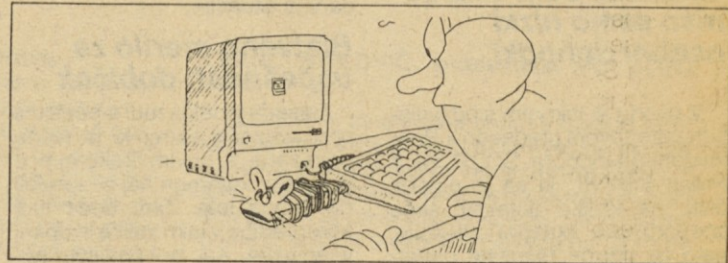
Pristop delovne organizacije Orodja v SOZD Iskra

Ob koncu seje je član Poslovnega odbora SOZD Iskra Jože Godec odgovoril na

delegatsko vprašanje Roto-matike glede zapletov okrog predloga Kraigherjeve nagrade glavnemu direktorju DO. Delegati so se seznanili tudi s potekom postopka za izločitev TOZD CAOP iz Zorina in sprejeli sklep o pristopu delovne organizacije Orodja (kot TOZD se je izločila iz Avtomatike) v SOZD Iskra.

VŽ

Iskra Delta Odslej tudi v Kopru

KOPER — Vsi uporabniki računalnikov na obalno-kraškem območju bodo prav gotovo veselili nove podružnice Iskre Delte, ki so jo včeraj odprli v Kopru. V tej podružnici so organizirali vzdrževalno in prodajno službo, demonstracijski prostor za predstavitev novih računalnikov in programov, občasno pa naj bi tu organizirali tudi izobraževalne tečaje. V podružničnih prostorih se bo moč dogovarjati za nakupe ustrezne računalniške opreme, ali pa za izdelavo najrazličnejših programov.

Iskra Delta danes posluje na več kot 40 podobnih mestih, Koper pa je deseti kraj v Sloveniji, kjer so odprli podružnico. Gre za prostor s površino 100 kvadratnih metrov, v Obrtniški ulici 24, v bivših prostorih Cimos. Te prostore so odkupili od Cimos tako, da so tej delovni organizaciji ponudili enakovredne prostore v Novi Gorici za prodajo avtomobilov. Seveda so zdaj prostore v Kopru opremili z vso potrebno računalniško opremo, vredno kakih 600 milijonov dinarjev.

V Iskri Delti je zaposlenih 2100 delavcev in je največja jugoslovanska organizacija za proizvodnjo in vzdrževanje najrazličnejših računalniških sistemov. Sistem Iskre Delte pa po njenem desetletnem obstoju pri svojem delu uporablja 6000 organizacij, oz. enot. Letos naj bi delovna organizacija ustvarila 139 milijard celotnega prihodka, od tega 18 milijonov dolarjev na tujem trgu. Že prihodnje leto pa naj bi finančno realizacijo realno podvojili in samo na tujem trgu iztržili 30 milijonov dolarjev prihodka. Povejmo še, da so se ob odprtju kopske podružnice odločili tudi za nekoliko drugačen način tržnega komuniciranja — denar so namenili za izdajo plošče »Primorski zbori pojo slovenske narodne«.

Prioritetna naloga v letu 1989: SELEKCIJA PROGRAMOV

Delegati delavskega sveta, predsedniki izvršilnih organov delavskega sveta in predstavniki Odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra, so se v sredo, 21. decembra v Iskrini poslovni stavbi udeležili tudi kratkega seminarja, kjer jim je predsednik Poslovnega odbora Sozd Iskra Franc Šifkovič na kratko predstavil rezultate devetmesečnega poslovanja z vidika šestih strateških točk in podal štiri prioritete naloge v naslednjem letu, ki so naslednje: selekcija programov, poslovna organiziranost, reševanje »izgubašev« in dokončno saniranje INO mreže.

O vlogi in metodah dela delavskega sveta sestavljene organizacije je na slikovit način spregovoril vodja izobraže-

valnega programa Nace Pavlin, ki je zanimivo predstavil tudi načela delovanja delavskega sveta, tehniko vodenja sestankov, samoupravni delavski nadzor pa pristojnosti in obveznosti poslovnih organov ter vlogo in položaj družbenopolitičnih organizacij.

Vodja DSSS SOZD Iskra Jasto Marcon pa je govoril o osnovah za delo samoupravnih organov Sozd Iskra, kjer je telegrafsko pregledal izpisek določil iz samoupravnih splošnih aktov SOZD Iskra, ki se nanašajo na oblikovanje, vsebino dela in pristojnosti samoupravnih organov SOZD Iskra.

VŽ

V ponedeljek, 19. t. m. je predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič sklical razširjeni kolegij glavnih direktorjev Iskrinih DO, ki so se ga udeležili tudi direktorji naših TOZD. Na kolegiju so obravnavali oceno poslovanja v letošnjem letu in razpravljali o predvidenih spremembah gospodarskega sistema, ki jih napoveduje nova gospodarska zakonodaja z novim 1989. letom.

Seja KOS SOZD Iskra

Pri iskanju rešitev pogrešamo mobilizacijo strokovnega kadra

Nujni radikalni posegi in spremembe v celotnem Iskrinem sistemu • Negativne tendence odpravljati z dejanji, ne pa z načelnimi ugotovitvami. • Potrebna mobilizacija strokovnega kadra na vseh programih.

To je le nekaj misli z desete seje koordinacijskega sveta Iskrinega sindikata, kjer so njegovi člani namenili največ pozornosti poslovanju SOZD Iskra v letošnjih devetih mesecih. Verjetno so bili dokaj slabi rezultati poslovanja vzrok za izredno kritično pa samokritično in včasih tudi kontruktivno razpravo predstavnikov te najmnogičnejše Iskrine družbenopolitične organizacije.

Vzroki za odliv znanja niso samo nizki osebni dohodki

V uvodu je Iskrinim sindikalistom spregovoril predsednik Poslovnega odbora SOZD Iskra Franc Šifkovič, ki se je najprej čisto na kratko dotaknil širše gospodarske (krizne) situacije, nato pa povzel rezultate devetmesečnega Iskrinega poslovanja. Dokaj optimistično je spregovoril o povečanju izvoza, zmanjšanju zaposlovanja in izboljšanju strukture lastnih sredstev, torej o točkah, ki na nek način kažejo pozitivne tendence v poslovanju. Kljub temu pa znotraj nekaterih najdemo zaskrbljujoče rezultate, predvsem pri izvozu, ki močno usiha v vzhodne države in v deželah v razvoju. Tako nam tudi na področju zaposlovanja, ki smo ga prvič v Iskrini zgodovini obvladali in zaustavili, daje slab priokus negativna inženirska bilanca. Po besedah Franca Šifkoviča vzroki za odhod strokovnjakov in izoblikovalnih kadrov iz Iskre niso toliko v osebnih dohodkih, kot pa v neurejenih razmerah v posameznih sredinah, v neperspektivnih programih in ambicijah po ustanavljanju malih podjetij.

V nadaljevanju je predsednik Poslovnega odbora na kratko ocenil položaj Iskrinih delovnih organizacij, ki so v letošnjem letu poslovale z izgubo. V Telematiki se stvari razrešujejo, podpis pogodbe s Siemensom načrtujejo v sredini januarja; problematika Mikroelektronike še ni dorečena, čeprav je Franc Šifkovič še enkrat poudaril, da brez pomoči širše družbe položaj te tovarne ne bo obvladljiv. V Avtomatiki napovedujejo, da bodo izgubo do konca leta izredno zmanjšali, kljub velikim problemom, ki jih imajo na področju sistemov, medtem pa je izredno pereča problematika v sežanski Iskri. Večina drugih Iskrinih delovnih organizacij pa je v letošnjih devetih mesecih kar zadovoljivo poslovala, seveda v

okviru širše družbene in gospodarske situacije.

Bistveno merilo za uspešnost: dobiček

Beseda je tekla tudi o poslovnih reorganizacijah Iskre, ki je tesno povezana z novim Zakonom o podjetjih, katerega naj bi sprejeli do konca leta. Zato bodo tudi spremembe v Iskri velike in dokaj vsebinske, saj bo podjetje samostojni subjekt s ključnim merilom za uspešnost, tj. dobičkom. Po besedah Franca Šifkoviča predvidevajo, da bo Iskra organizirana na dveh ravneh: podjetja in združeno podjetje. Predvsem pa je predpostavka za to čim večja fleksibilnost celotnega Iskrinega sistema. Ob tem pa je predsednik PO SOZD opozoril na zmernost in postopnost organiziranja in predvsem na nekatera ekstremna gledanja, da bi vse

temeljne organizacije postale podjetja, kar je nemogoče, kot je tudi ponekod nemogoče, da bodo vse temeljne organizacije združene v enem podjetju.

Franc Šifkovič je opozoril tudi na veliko reorganizacijo Iskre Commerce pa na trenutno še nejasen položaj Iskre banke in na reorganizacijske procese skupnih dejavnosti. Poudaril je, da bo potrebno še vedno združevanje denarja za strateški razvoj in naložbe, za del kadrovske politike (predvsem za izboraževanje) in za rezervni sklad. O združevanju denarja naj bi na predlog Poslovnega odbora odločal centralni delavski svet in to večinsko.

»Pred Iskro stojijo velike naloge in pomembne spremembe na mnogih področjih in ravneh. Toda tudi širša družbena skupnost se bo morala drugače organizirati in nekaj narediti predvsem na področju socialne problematike, kajti prav tu bodo nastale težave, predvsem zaradi prestrukturiranja in pojava ekonomskih in tehnoloških presežkov delavcev,« je zaključil predsednik poslovnega odbora sestavljene organizacije.

Potrebne korenite spremembe in posegi

Že ob oceni šestmesečnega poslovanja sestavljene organizacije so se člani KOS SOZD Iskra dogovorili, da bodo devetmesečno poslovanje ocenili z vidika šestih strateških točk SOZD Iskra. Tako je predsednik KOS Avguštin Ciuha opozoril (seveda ob vidnih rezultatih povečanja konvertibilnega izvoza, zmanjšanja zaposlovanja, zmanjšanja zaloga in nekoliko boljšega obračanja sredstev) na slabo izpolnjevanje šestih strateških nalog: pri izvozu — padanje izvoza v vzhodne države in dežele v razvoju in povečanje kooperacijskega izvoza, pri zaposlovanju na negativno inženirsko bilanco, pri investicijah na »drastično« skrčenje naložb v letošnjem letu, pri gospodarjenju s sredstvi na povečini negativne trende in zaskrbljujočo likvidnostno situacijo. Pri zadnjih dveh strateških točkah, tj. pri novem izdelku in kvaliteti pa skorajda ni vidnih večjih rezultatov, zato so sindikalisti zahtevali, da morajo strokovne službe ob zaključnem računu izdelati celovito analizo obeh področij.

V razpravi, ki je bila dokaj samokritično usmerjena, so člani koordinacijskega sveta sindikata večkrat poudarili, da leta in leta v Iskri ponavljamo iste stvari, da se preveč izgovarjamo na zunanje

gospodarske okoliščine, zakonodajo in sistemske ukrepe, da znotraj Iskre premalo naredimo za preseganje rezultatov, ki so iz meseca v mesec slabši in, da bi se po tolikih letih slabih ekonomskih razmer v državi, v Iskri že morali naučiti dobro gospodariti.

Krvice za negativne rezultate devetmesečnega poslovanja vsekakor ne moremo iskati samo v sestavljeni organizaciji, pač pa so ti negativni trendi gospodarjenja posledica dogajanj v delovnih organizacijah. Zato pa so sindikalisti zahtevali korenite spremembe in radikalnejše posege v sistemu, agresivnejši preboj navzen z večjo množico novih izdelkov, iskanje možnosti za produktivnejše delo in v smislu pojava ekonomskih in tehnoloških presežkov iskati perspektivo in razvoj Iskre in njenih delavcev. Tudi v preteklosti se je Iskra srečevala s posameznimi problemi in ob pojavu težav so oblikovali ekipe strokovnjakov, ki so skušale razreševati probleme, kar se je izkazalo kot dobra in učinkovita poteza. Bolj kot kdajkoli prej pa trenutno kritična situacija zahteva mobilizacijo strokovnega kadra, teame, ki bodo reševali »problem za problemom,« na vseh programih.

Ob tem so člani KOS sklenili, da se ob zaključnem računu na vseh ravneh organiziranosti poglobljeno ocenijo rezultati poslovanja z vidika šestih točk, s tem pa tudi vodstvo. Hkrati pa so dali pobudo za formiranje strokovnih ekip, kjer bi strokovni kadri sode-

lovali pri odpiranju perspektiv in nakazovanju rešitev.

Zakon o podjetjih

V nadaljevanju desete seje je svetovalec predsednika PO SOZD Iskra Pavle Gantar obvestil člane koordinacijskega sveta o sprejemanju nove zakonodaje, kjer je opozoril na nekatere zakone, ki bodo sprejeti do konca letošnjega leta. Največ pozornosti je namenil Zakonu o podjetjih in se predvsem ustavil na kritičnih pripombah. Zakonu o podjetjih »očitajo«, da ni razčistil lastniških razmerij, pomanjkljivo obravnava samoupravno podjetja z deli podjetij, predvideva premalo oblik organiziranosti, preskopo obravnava področje upravljanja, nerazčiščuje stvari okrog internih bank itd. Sindikaliste je najbolj zanimal položaj temeljnih organizacij združenega dela v prehodnem obdobju, kjer pa je Pavle Gantar pojasnil, da so slovenska skupščina, sindikati in gospodarska zbornica predlagali amandma, da se v prehodnem obdobju, dokler ne velja novi zakon, vse statusne spremembe opravljajo po Zakonu o združenem delu.

Informacije

Avguštin Ciuha je obvestil prisotne, da Iskra Rotomatika, ki bo

gostitelj dneva Iskre naslednje leto, predlaga ceno tradicionalnega paketa, ki ga dobi vsak Iskraš na srečanju, v vrednosti štiri stare milijone. Predsedniki naj o tem razmislijo in v osnovnih organi-

zacijah ugotovijo, ali je ta cena sprejemljiva, predloge pa povejo na naslednji seji. Poleg tega naj tudi predlagajo posameznike, ki so zaslužni na področju varstva pri delu. Avguštin Ciuha je prisot-

ne obvestil tudi o novem včlanjevanju v sindikalno organizacijo, s katerim bi presegli nekajletni avtomatizem sprejemanja novih članov.

V. Ž.

REKLI SO (na deseti seji Koordinacijskega sveta sindikata SOZD Iskra):

MILOŠ VODOPIVEC, Avtoelektrika:

»Preveč govorimo in ponavljamo že znane ugotovitve, bistvenih premikov pa ne znamo narediti. Preveč se izgovarjamo na zunanje gospodarske okoliščine, medtem, ko bi se morali znotraj Iskre, končno že enkrat, prešteti pa naj bo to na kadrovske politiki, produktivnosti, ali pa na izkoriščenosti strojev, odhoda strokovnjakov itd. Glede na širše okolje, bi se morali kot Iskra enotno zavzemati za razbremenitev gospodarstva.«

SAŠO MAJCEN, Delta:

»vse bolj je prisotna želja po spremembah, ki so nedvomno nujne in hkrati dobrodošle. Bistvo Iskrine reorganizacije mora biti tržni nastop, ki pa poleg nove organizacije zahteva tudi novo, spremenjeno mišljenje, radikalen pristop, ki bo pokazal delavcu perspektivo v vseh teh reformah. Res pa je, da se bo moral tudi delavec sam spreminjati in dograjevati, kjer pa bi prav sindikalna organizacija lahko odigrala odločujočo vlogo.«

FRANC ŠIFKOVIČ, predsednik PO SOZD Iskra:

»Zmotno je mnenje, da bomo v Evropo 1992 kar naenkrat vstopili. Sam vidim »vstop« Iskre že danes: s povezovanjem Telematike s Siemensom, Avtoelektrike z Boshom, z dvesto milijoni dolarji izvoza pa s kooperacijami z evropskimi podjetji, ki jih je preko sto. Seveda pa moramo povezovanje z evropskimi firmami še podkrepiti in povečati.«

MILOŠ PAVLICA, sekretar DPO SOZD Iskra:

»V Iskri imamo vrsto prednosti, ki jih moramo, prav v teh kritičnih razmerah, izkoristiti. Imamo sposobne strokovnjake, tehnično opremljenost, dokaj učinkovito zunanjetrgovinsko mrežo. Predvsem pa moramo aktivirati strokovni kader, ekipa, v celotnem Iskrinem sistemu, na vseh programih, ki bodo iskale izhode iz nastalega položaja in predlagale rešitve na posameznih področjih.«

Iskra

Iskra Commerce Ljubljana,
Dejavnost zastopanja tujih firm,

vabi k sodelovanju sodelavca za opravljanje naslednjih del, oz. nalog za nedoločen čas

komercialist v zastopstvih

(za področje merilne tehnike)

Pogoji:

- končna fakulteta za elektrotehniko, II. stopnje
- 2 leti delovnih izkušenj s področja telekomunikacij in merilne tehnike
- aktivno znanje nemškega jezika
- 3-mesečno poskusno delo

Kandidati bodo v sprejemnem postopku opravili strokovni preizkus znanja pri principalu. Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v 8 dneh po objavi pošljejo na naslov: Iskra Commerce, Kadrovske sektor, Topniška 58, Ljubljana.

Novi Iskrin mikroprocesorski frekvenčni rele RFN 30

SKOK NA VRH

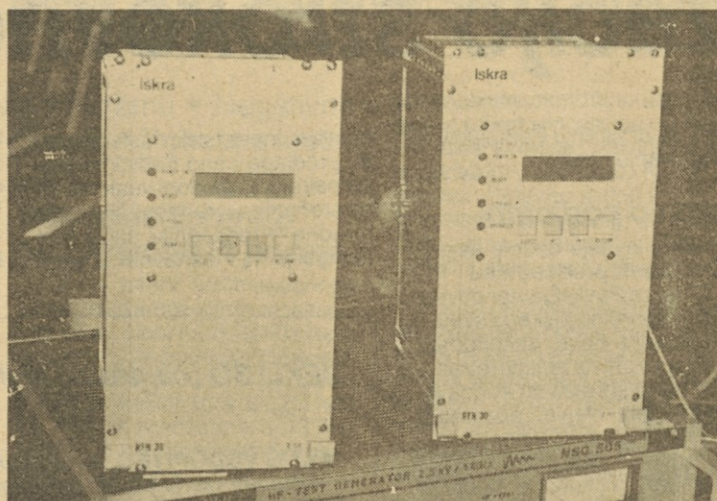
V Sektorju za avtomatizacijo v elektroenergetiki Razvojnega inštituta Iskre-Avtomatike je končan razvoj mikroprocesorskega frekvenčnega releja RFN 30. Frekvenčni rele je pomemben element avtomatike elektroenergetskih omrežij. Naloga frekvenčnih relejev, enakomerno razporejenih po elektroenergetskem sistemu (na distribucijskem nivoju napetosti) je preprečevati razpad elektroenergetskega sistema pri večjih motnjah kakršno predstavlja izpad velikega generatorja ali pomembnega daljnovo-oda. Če kljub temu pride do razpada sistema na ločene podsisteme, skušajo frekvenčni releji v podsistemi s primankljajem delovne moči (ki se kaže v hitrem padanju frekvence) z izključevanjem določenih, po možnosti manj pomembnih porabnikov, vzpostaviti ravnotežje med lokalno proizvodnjo in porabo delovne moči in tako preprečiti popoln razpad elektroenergetskega sistema (»black-out«). Frekvenčni rele pa se uporablja tudi kot zaščita generatorjev in drugih rotirajočih strojev pred visokimi ali prenizkimi vrtiljaji.

Pobuda za razvoj novega frekvenčnega releja je prišla do znane švedske firme ASEA, ki je že dotlej imela v svojem prodajnem programu Iskrin statični frekvenčni rele TFF 60. Dobro izkušnje s tem relejem in tedajne pomanjkanje razvojnih moči, sta bila razloga za pobudo za razvoj novega frekvenčnega releja. Tehniške zahteve za rele so bile določene v sodelovanju s švedskim partnerjem v maju 1986. Kot merilo je bil vzet mikroprocesorski frekvenčni rele FC 95 proizvajalca Brown — Boveri, tedaj glavnega konkurenta ASEA-a, danes pa združenega v največji elektrotehniški koncern ABB. Po teh zahtevah bi Iskrin rele predstavljal svetovni vrh.

RFN 30 je bil zamišljen kot pet-stopenjski mikroprocesorski frekvenčni rele. Značilno za ta rele naj bi bilo: integracija petih izklopnih stopenj v enem frekvenčnem releju, uvedba dodatnih kriterijev (poleg frekvence) za izklop posamezne stopnje, velika točnost merjenja frekvence in hitrosti spreminjanja frekvence, zmožnost prepoznavanja določenih nizkofrekvenčnih popačenj vhodnega signala, kontrola lastnega delovanja in enostavno ter elegantno komuniciranje z relejem. Upo-

raba mikroprocesorske tehnologije je omogočila realizacijo vseh zahtev z minimalnim obsegom strojne opreme.

Razvoj releja RFN 30 je bil končan uspešno in v predvidenem roku, določenem po zahodnoevropskih merilih za razvoj podobnih naprav. Rezultati vseh razvojnih faz so bili sproti preverjeni v labora-

Nov Iskrin mikroprocesorski frekvenčni rele RFN 30

torijih švedske firme. Prototipi frekvenčnega releja so bili podvrženi obsežnemu preskušanju po standardih IEC ali tudi po švedskih standardih SS, če so ti drugačni ali strožji od standardov IEC. Pri tem je bilo več preskusov izvedenih v Jugoslaviji prvič (preskus z iskrenjem SS 436 15 03). V celoti je bilo uspešno opravljenih 12 različnih tipskih preskusov, s čimer je zagotovljena odpornost releja na možne mehanske, klimatske in električne obremenitve releja v industrijskem in elektrotenergetskem okolju.

Novi frekvenčni rele RFN

30 bo uvrščen v prodajni katalog koncerna ABB, navkljub nasprotovanju tistega dela ABB-ja, ki ga predstavlja bivši BBC. Izdelek bo nosil ime in oznako Iskra. Do konca leta 1988 bo podpisana pogodba med Iskro in ABB o izdelavi in dobavi releja, katerega bodo predvidoma v drugi polovici prihodnjega leta pričeli proizvajati v TOZD Naprave za energetiko. Tako se bo Iskra obdržala na najzahtevnejših tržiščih kakršna so ZDA, Kanada, Skandinavija itd.

Ivo Brnčič dipl. ing.
Igor Birkelbach dipl. ing.

Največ zaslug za razvoj novega releja imajo: Ivo Brnčič, Igor Birkelbach, Brane Štrukelj, Tomaž Lampič in Vinko Žerjav

Za boljšo prometno varnost na naših cestah

Na podlagi ocen stanja varnosti v cestnem prometu v SR Sloveniji, ki sta jih oblikovala Republiški svet za vzgojo in preventivo v cestnem prometu in Republiški sekretariat za notranje zadeve, je v zadnjih letih ugotovljen izreden porast prometnih nezgod in njihovih posledic. Tako je samo v zadnjih desetih letih na naših cestah izgubilo življenja 5.700 ljudi, 78.746 pa je bilo poškodovanih, kar predstavlja razsežnost prave tragedije in predstavlja enega največjih problemov sodobne družbe.

Prav iz navedenih razlogov in v sklopu akcije Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), ki je

Semaforska naprava s samopostrežbo, znana pod oznako MSKE 40/10

Omenjena Iskrina naprava omogoča varen prehod preko ceste in s tem v veliki meri pripomore k zmanjšanju prometnih nesreč, ki so zelo pogoste prav med šolsko mladino

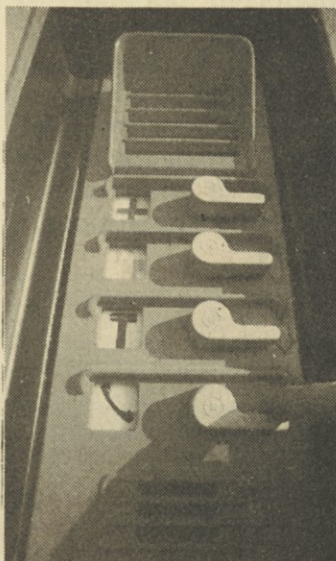
pozvala vse države članice, da z izvajanjem konkretnih programov zmanjšajo število nezgod in njihovih posledic do leta 2000 za najmanj 25 odstotkov, sta že omenjeni republiški instituciji pripravili program aktivnosti, med katere sodi dvodnevno republiško posvetovanje za predsednike in tajnike občinskih svetov

za preventivo in vzgojo v prometu. Na posvetovanju, ki je bilo 1. in 2. decembra v Poljčah, se je s svojim programom oz. ponudbo naprav, ki so namenjene avtomatizaciji in s tem večji varnosti cestnega prometa, predstavila tudi delovna organizacija Iskra-Avtomatika. Poleg projektnih, izvedb organizacije cestnega prometa z ustreznimi računalniško vodenimi in modularno zasnova-

nimi upravno-nadzornimi sistemi, s katerimi se je delovna organizacija plasirala tako na domačem trgu (avtomatizacija mestnega prometa v Ljubljani) in v tujini (avtomatizacija mestnega prometa v strogem centru Pekinga), ponuja Avtomatika tržišču med drugim tudi semaforso napravo s samopostrežbo, znano pod oznako MSKE 40/10. Omenjena mikroračunalniška naprava je namenjena za opremo semaforiziranih prehodov za pešce. Odkljuje jo prometna odvisnost, z aktivnim vplivom udeležencev v prometu in njihovo vključevanje v prometne tokove. Po aktiviranju tipke za pešce je omogočen prehod pešcem le v točno določenem intervalu, predvidenim z zelenim valom. Tako se lahko naprava prilagodi poljubni strukturi in trajanju ciklov prometnih programov. Po preteku časa, nastavljenega na palčnem stikalu, se ponovno aktivira prvotna faza z zelenim signalom v glavni smeri.

Druga naprava, s katero se je Iskra-Avtomatika predstavila na omenjenem seminarju, je telefonski stebriček, s katerim so opremljene magistralne in avtoceste. S štirimi pozivi omogoča dajanje informacij in prioriteto za zdravniško pomoč. Vsi pozivi so vodeni v vzdrževalno bazo, od koder so posredovani dalje na ustrezne službe.

Š. D.

Telefonski stebriček kot nepogrešljiv pripomoček na naših magistralnih in avtocestah

Iskra industrija za avtomatiko n. sub. o., TOZD Tovarna orodij, o. sub. o.

Ljubljana, Stegne 15

Komisija za delovna razmerja TOZD Tovarna orodij oglašja prosta dela in naloge:

vodja konstrukcije orodij

Pogoji:
visoka izobrazba strojne smeri
4 leta delovnih izkušenj s področja konstruiranja orodij
aktivno obvladovanje svetovnega jezika
poskusno delo 90 dni

samostojnega projektanta — razvijalca orodij

Pogoji: višja izobrazba strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj s področja konstruiranja orodij, poskusno delo 90 dni.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in z opisom dosedanjega dela naj kandidati pošljejo v 10 dneh po objavi v kadrovsko službo na gornji naslov.

Kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

Spet vsak za sebe

Če že nepoučeni obiskovalec nedavnega Interbiroja v Zagrebu pa tudi pravkar končanega Mikroračunalniškega sejma v Ljubljani ni poznal položaja in razmer v Iskri, sta mu lahko prav ti dve prireditvi razkrili, kako smo (tudi) na področju računalništva neorganizirani, ko vsak nekaj za sebe načrtuje, razvija, kupuje in tudi — razstavlja. Na 6. Mikroračunalniškem sejmu v Cankarjevem domu v Ljubljani so se vsak zase predstavili Center za avtomatsko obdelavo podatkov iz ZORIN-a, Naprave za energetiko iz Avtomatika ter Telematika, mnogim iz Iskre, ki imajo gotovo marsikaj primerne za takšno prireditve, pa se ni zdelo, kljub vabilu, potruditi na ta, že tradicionalni, sejem.

Od prvih začetkov pred šestimi leti z nekakšnim računalniškim bošjim sejmom, na katerem je šlo bolj za prodajo oz. nakup manjših računalnikov, je Mikroračunalniški sejem postopoma prerasel v kar zgledno prireditve te vrste. Letos je na njem sodelovalo že 30 razstavljalcev, od tega 9 firm, ki proizvajajo računalniško opremo ali pa so zastopniki znanih svetovnih firm. Or-

ganizatorji, Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, je seveda na sejem povabila tudi tiste, ki delajo programsko premo, med njimi Iskrine firme, odzvale pa so se le Zorinov CAOP, Avtomatika in Telematika.

Žal je tudi ta sejem, podobno kot Interbiro pred tedni v Zagrebu, pokazal, da smo v Iskri dobesedno razbiti tudi na računalniškem po-

dročju. Vsak dela nekaj zase, kar morda niti ni slabo, če bi se povezoval z drugimi, toda žal tega pretoka informacij in tudi znanja ni.

Ker že imamo skupen Marketing in v njem priznano sejmsko dejavnost, bi pričakovali, da bi vsaj na sejmih nastopali enotno, pod eno Iskrino streho. Toda tudi to bi bilo preveč optimistično: na omenjenem Interbiroju smo vedrili na štirih prostorih, tokrat na Mikroračunalniškem sejmu pa na treh. Če bi se odzvali še Delta, Kibernetika in drugi v Iskri, ki pač svoje znanje in potenciale usmerjajo tudi v to področje, bi bila ta številka, sejmskih stojnic namreč, verjetno še dvakrat večja...

Na sejmu v Cankarjevem domu smo se najprej ustavili pri Zorinovem CAOP-u, ki nas je na sejem tudi povabil. Najpomembnejša novost v ponudbi tega Iskrinega Centra, ki pod blagovno znamko MIKE software ponuja računalniške rešitve za področja poslovnih aplikacij, je bila prodaja »novo za staro«. Tistim namreč, ki že imajo posamezne poslovne aplikacije in niso med seboj povezane, ponuja CAOP

možnost cenejšega nakupa programske opreme posameznih rešitev, ki so povezane v integriran poslovni informacijski sistem. Pri zamenjavi novo za staro je popust do 30 odstotkov.

Tovarna naprav za energetiko in teleinformatiko iz Avtomatike je predstavila programski paket EVA tip SCADA. Le-ta ima naslednje funkcije: vzdrževanje podatkovne baze o procesu, komuniciranje s procesom in prikazovanje stanj procesa v tabelarni ali grafični obliki, dodatne funkcije pa so alarm procesor, protokol procesor, procesne komande, arhiviranje na disk, statistični prikaz podatkov in kreator podatkovne baze.

Ob predstavitvi, tako CAOP-jevo kot Avtomatikino, lahko ocenimo kot izredno uspešni, kar je bilo tudi mnenje številnih obiskovalcev, na stop Telematike pa se nam je zdel, milo rečeno — čuden: pod napisom Telematika je samevala oprema za izgradnjo mreže za paketno komutacijo x 25, predstavnik Telematike v treh dneh sejma nismo mogli »odkriti«...

Lado Drobež

Predstavili računalniško podporo v planiranju

Center za avtomatsko obdelavo podatkov iz ZORIN-a je v sodelovanju z DSSS SOZD Iskra, Ekonomsko fakulteto, Intertradom in Metalkinim Računalniškim inženiringom organiziral minuli teden v Iskrini poslovni stavbi predstavitev računalniške podpore procesu planiranja. Udeležba je presegla vsa pričakovanja, saj se je predstavitev udeležilo skoraj 150 predstavnikov različnih slovenskih podjetij, med njimi 40 iz Iskre.

Nedvomno v procesu planiranja še vedno premalo uporabljamo računalniške programske pripomočke — seveda to ne velja za zahod in daljnji vzhod — to pa je spodbudilo Zorinov CAOP, da je pripravil in izpeljal predstavitev desetih programskih paketov večjih proizvajalcev.

Paket CAOP za knjigovodstvo in računovodstvo KRIS je predstavila Fani Črček, Marko Sinkovec, prav tako iz tega Cetra, je prikazal paket EKONOMIKA, vodja področja za plan iz DSSS SOZD Iskra Janko Savli in Barbara Lavtar iz Centra

sta opisala paket PLANIRANJE, prof. dr. Janez Grad, mag. Anton Britovšek, mag. Janez Barle in Tom Erjavec so prikazali uporabnost metod linearnega programiranja in konkretno paketa PC-LIP za napredno planiranje v podjetjih. Prav ta predstavitev je bila osrednja tema, tudi zato, da bi se čim več organizacij odločila za nakup tega izredno uporabnega in sodobnega paketa.

V zadnjem delu predstavitve je mag. Džorž Krstič, ki je srečanje tudi povezoval, predstavil izjemne računalniške pakete svetovno zna-

ne ameriške firme Computer Associates International, kot so Super Calc 5, CA-Super Calc, Super Project Expert, CA-TELLAPLAN Expert, CA-STRATAGEM in CA-Micro GEM. Komercialno in druge podatke o teh paketih je predstavil Dušan Mesner iz Metalkine temelj-

ne organizacije Informacijski inženiring, ki to ameriško firmo v Jugoslaviji tudi zastopa. Ob tem naj omenimo, da v Iskri že poteka akcija, da bi licenco za Super Project Plus zamenjali za novo različico Super Project Expert.

LD

Štiri nagrade in 30 priznanj inovatorjem

Priznanja Inovator leta občine Kranj

Na novembrski seji zbora združenega dela občinske skupščine je kranjska raziskovalna skupnost podelila 30 priznanj Inovator leta in štiri nagrade Janeza Puharja za leto 1987. Nagrade in priznanja je podelil Bojan Urlep, predsednik Raziskovalne skupnosti Kranj.

Nagrade Janeza Puharja so prejeli: dr. Vladislav Rajkovič za doktorsko disertacijo, mag. Ilija Dimitrievski za magistrsko nalogo ter Metka Bolka in Vojko Rogelj za diplomski nalogi.

Med dobitniki priznanj Inovator leta so bili tudi letos številni inovatorji iz Iskre Kibernetike:

Ivan Noe, dipl. ing. kemije, Božena Gregorc, dipl. ing. fizike, Andraž Legat, dipl. ing. fizike in Jože Horvat, elektrotehnik, so prejeli priznanje Inovator leta II. stopnje za aplikacijo ISKRASCOPA LCD v elektrokemiji.

Inovativni predlog obsega izdelavo in testiranje metod in pripomočkov za izvedbo potenciometričnih, konduktometričnih, amperometričnih, culometričnih in acidimetričnih titracij. Avtorji so razvili analitske metode in elektronski vmesnik, ki omogoča izvedbo naštetih analitskih postopkov z uporabo ISKRASCOPA LCD, indikatorskega in registrirnega instrumenta, ki lahko zapiše časovni potek elektrokemičnih procesov na tekoče kristalni prikazalnik, shrani dobljeno krivuljo v spomin, ali jo nariše na papir. Vse potrebne matematične in grafične operacije lahko naredimo sproti kar na zaslonu instrumenta, kar močno pospeši in olajša delo.

Aplikacija omogoča izvajanje zelo zahtevnih elektrokemijskih meritev ob uporabi cenjenih laboratorijskih pripomočkov. Obdelava rezultatov in natančnost meritev pa je enakovredna tistim, ki jih lahko dobimo s specialnimi in zelo dragimi tujimi aparaturami. Pridobljene izkušnje in rezultati so tudi solidna osnova za avtomatizacijo teh postopkov in s tem razširitev uporabe v procesni tehniki.

Peter Hartman iz TOZD TSD je prejel priznanje II. stopnje za izpopolnitev tehnologije izdelave kolutov številčnika.

Izdelava orodij za številčne kolute, njihova uporaba in vzdrževanje je za strokovnjake Orodjarne, TSD in RTC trd oreh že vsa leta, odkar delajo plastične kolute. Po seriji bolj ali manj uspešnih poizkusov izdelave orodij so v letu 1987 po avtorjevih navodilih izdelali novo orodje, ki je omogočilo izdelavo kakovostnih kolutov.

Inovacija predstavlja izpopolnitev tehnologije izdelave kolutov številčnika. Vzroki poprej nastalih težav so predvsem v veliki oblikovni in merski zahtevnosti obdelovancev

in v zelo tekoči in plinotvorni plastični masi. Avtor je poiskal povsem nove rešitve, katere so v popolnem nasprotju z znanimi rešitvami tovrstnih problemov doma in v tujini.

Jože Perne, dipl. ing. el., Milan Kozole, dipl. ing. el., Stanislav Miklavčič, dipl. ing. el. in Andrej Jesenko, dipl. ing. el., so prejeli priznanje II. stopnje za aplikacijo sistema za zajemanje in obdelavo podatkov meritev električne energije v železarni Zenica.

Opisani sistem predstavlja os-

novno za kakršnokoli racionalizacijo porabe električne energije v Železarni Zenica. Sistem je sestavljen iz naprav za zajemanje podatkov (števci električne energije), naprav za združevanje in prenos podatkov (POREG, ZDK 8) ter naprav in programskega paketa za obdelavo podatkov (mikroračunalniški sistem Partner). Poleg internega obračuna in analiziranja posameznih porabnikov (skupin porabnikov) sistem omogoča izračun specifične porabe energije na enoto izdelka na posameznih tehnoloških linijah

ter reden nadzor nad porabo energije v celotni železarni.

Vinko Ribnikar, dipl. ing., Jaro Kapus, dipl. ing., Vojteh Močnik, dipl. ing. in Jože Šifkovič so prejeli priznanje Inovator leta III. stopnje za aplikacijo tonfrekvenčnega sprejemnika.

Mrežni tonfrekvenčni sprejemnik predstavlja v sistemu daljinskega tonfrekvenčnega krmiljenja sprejemno napravo, ki se priključuje na električno omrežje, iz katerega se napaja in dobiva ustrezne signale. Na osnovi teh signalov prek izhodnih močnostnih relejev krmili najrazličnejše porabnike energije in druge naprave, ki jih želimo daljinsko kontrolirati in upravljati.

Na ta način lahko iz centralnega mesta krmilimo več sprejemnikov, oz. porabnikov in drugih naprav brez dodatnih vlaganj v izgradnjo prenosnega sistema. To je pomembno predvsem pri izbiri krmilnega sistema za široko potrošnjo energije, s čimer želimo predvsem porazdeliti porabo v nekem časovnem obdobju in s tem zmanjšati konične obremenitve, ki predstavljajo velik problem pri proizvodnji in prenosu energije. S tem prispevamo tudi k manjši porabi energije, ne da bi s tem vplivali na standard potrošnika.

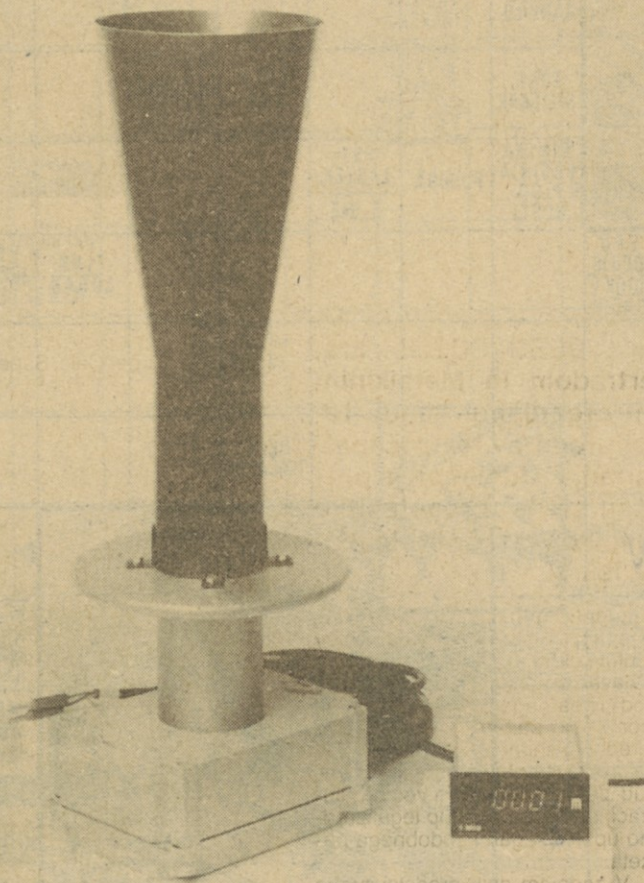
Damijan Križaj, ing. elektrotehnike, Matija Polajnar, elektromehaničar, Damir Zajc, dipl. ing. fizike, Marjan Zalokar, dipl. ing. elektrotehnike in Matjaž Babič, dipl. ing. fizike, so prejeli priznanje III. stopnje za razvoj ultrazvočnega merilnika razdalje.

Skupina raziskovalcev je na osnovi lastnega znanja in izkušenj razvila ultrazvočni merilnik razdalje UM 20. Izdelek predstavlja pri nas novost s področja merilnih naprav in prispeva k osamosvojitvi ter večjemu razmahu merilno-regulacijske tehnike v jugoslovanski industriji. Merilnik razdalje se enakovredno kosa s sorodnimi napravami v tujini in je hkrati temelj za nadaljnji razvoj domače ultrazvočne opreme.

V iskanju poti, kako se približati dosežkom razvitega sveta imata pomembno vlogo inventivna in razvojno-raziskovalna dejavnost. Ob tem je posebna pomena podpora poslovnih delavcev v smislu širjenja inovacijske dejavnosti v vse dele poslovnega procesa. Inoviranje moramo uveljaviti kot del poslovne filozofije.

Vsem dobitnikom priznanj iskreno čestitamo in jim želimo pri njihovem ustvarjalnem delu še veliko uspeha, predvsem pa občutnejšo podporo v kolektivu.

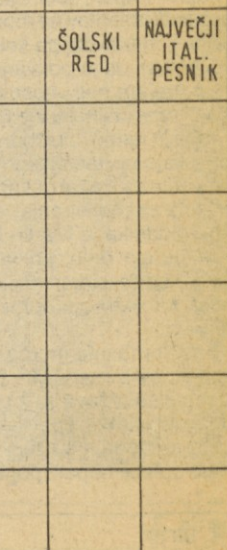
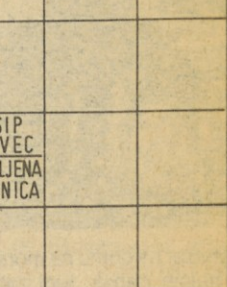
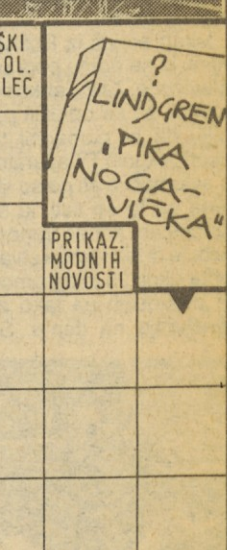
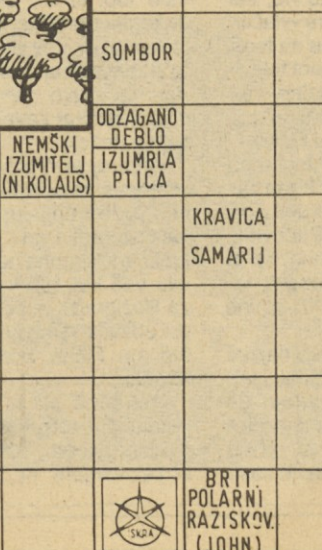
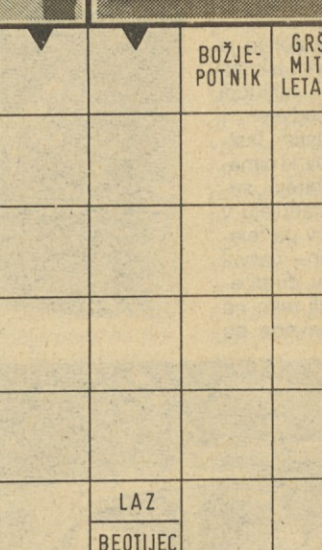
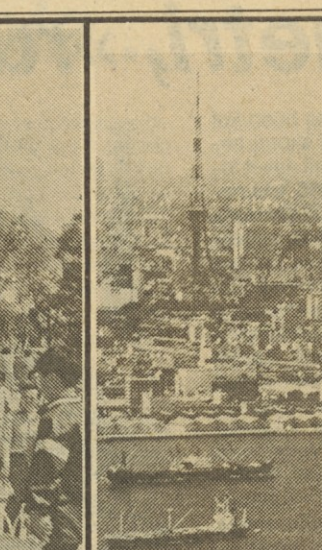
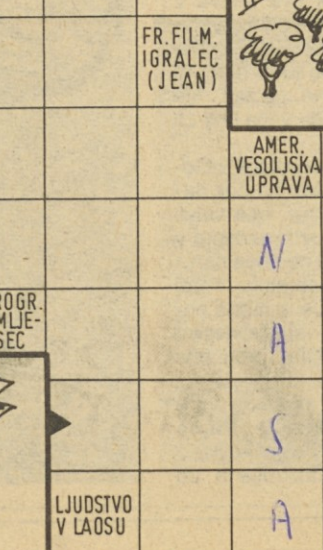
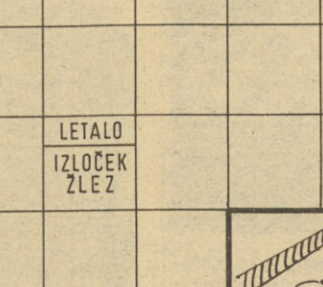
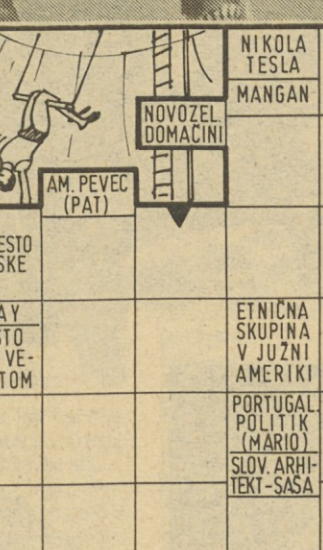
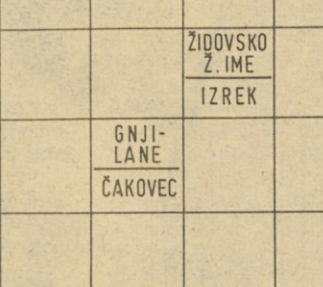
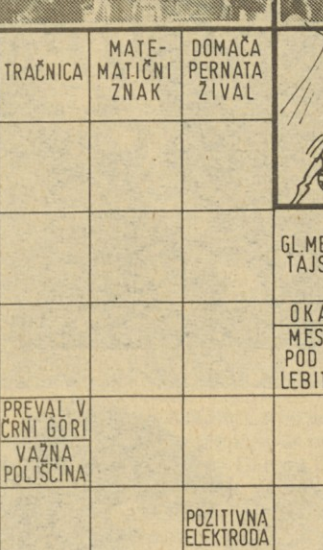
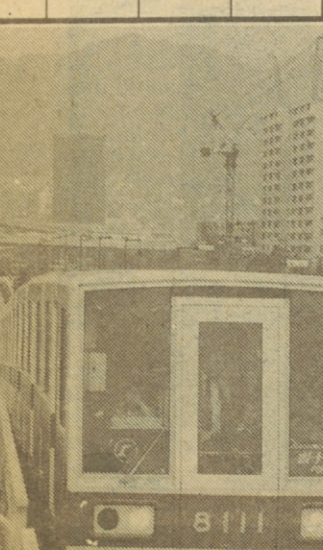
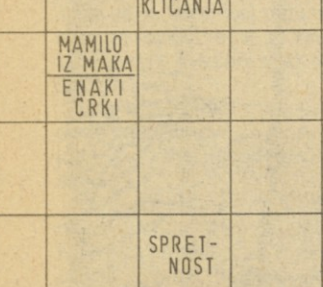
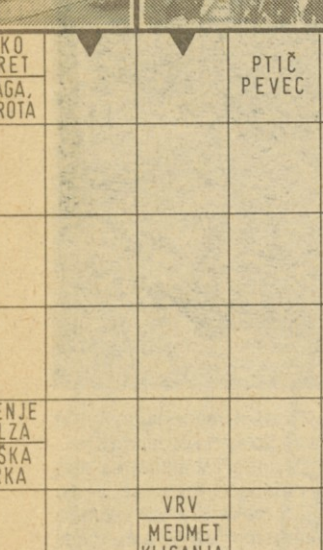
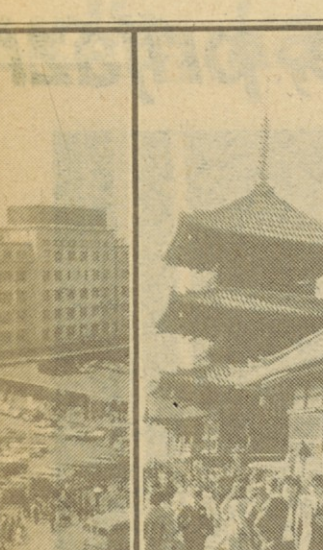
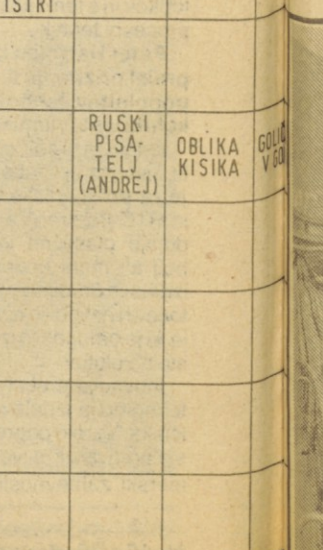
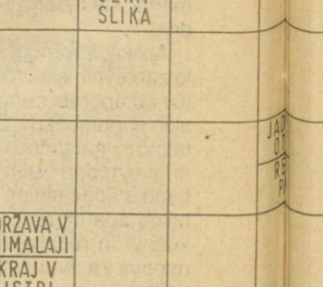
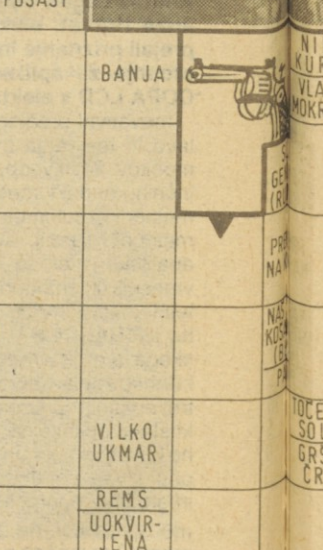
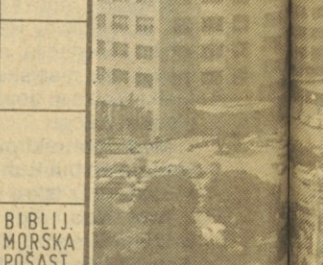
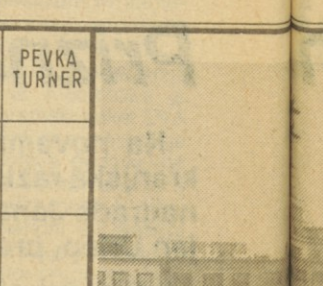
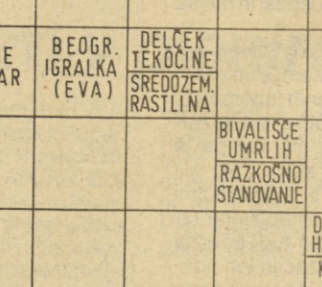
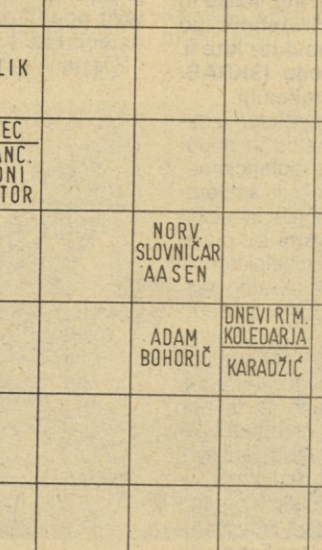
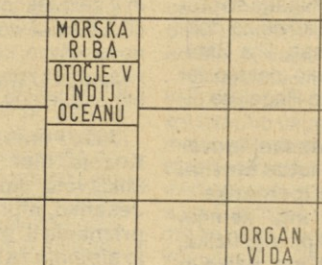
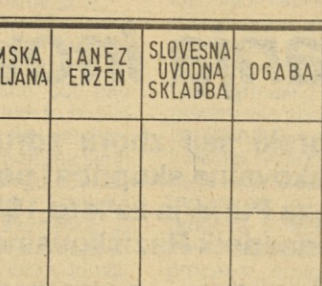
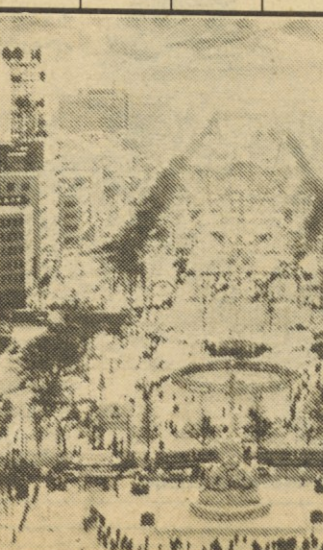
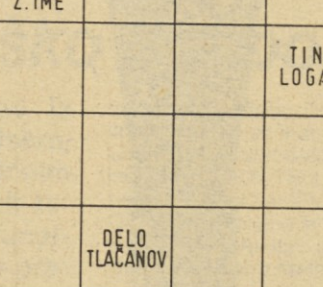
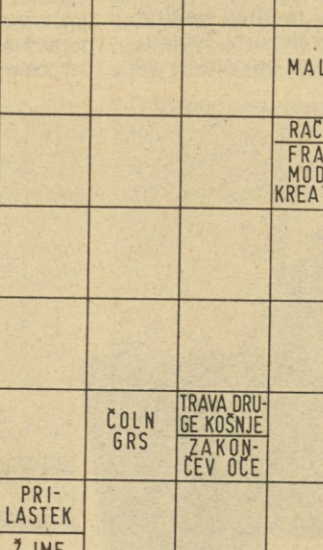
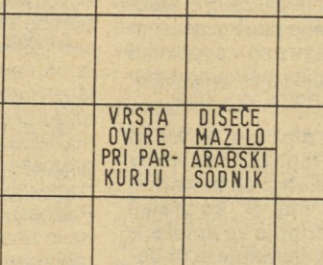
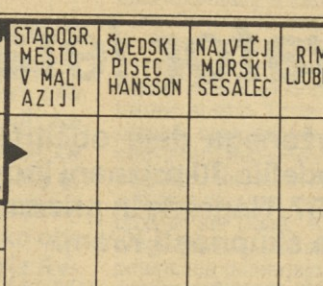
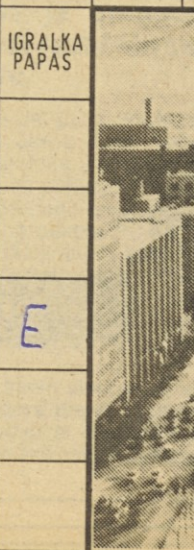
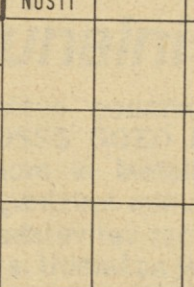
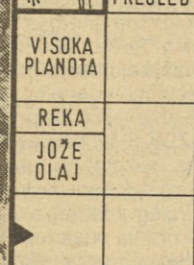
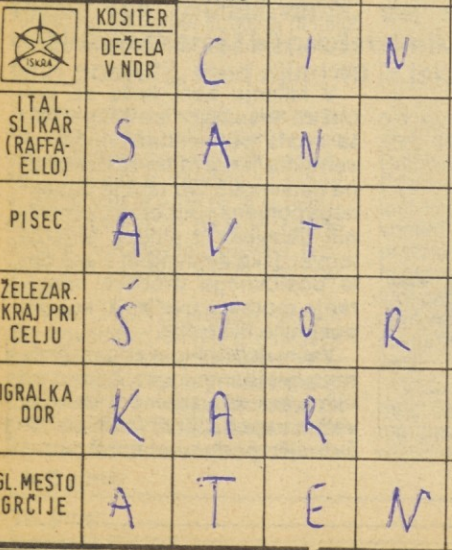
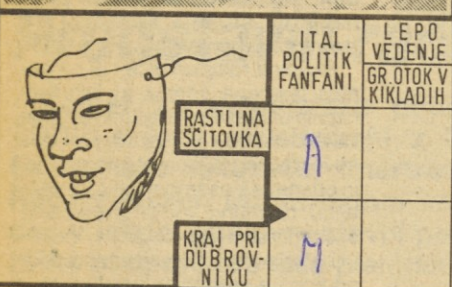
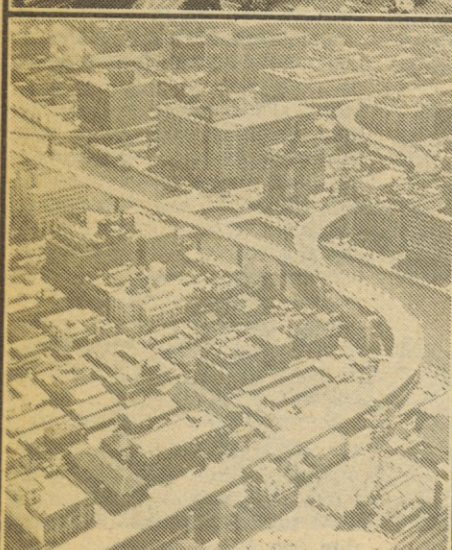
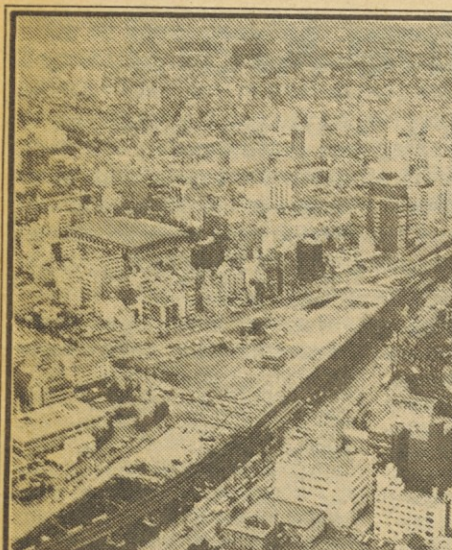
Alojz Boc

Ultrazvočni merilnik razdalje

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

Razpis nagrad: prva nagrada 15.000 din, dva drugi nagradi po 10.000 din, pet tretjih nagrad po 5.000 dinarjev. Rešitve pošljite do 20. januarja 1989, na naslov: Uredništvo glasila Iskra, 61000 Ljubljana, Gregorčičeva 23 s pripisom: Novoletna nagradna križanka

Dan s serviserjem televizorjev na terenu

Kilometri, »rutinske« napake, prijazni

»Danes pa ne bo tako hudo kot včeraj, ko sem obredel skoraj celotno Gorenjsko, popravil devet televizorjev in prevozil 260 kilometrov. In to s tem Fičkom, ki skorajda nima gretja,« je med prelistavanjem kupčka delovnih nalogov, ko sva že sedela v »premraženem« Fičku pod Iskrinim centralnim servisom v Rožni dolini v Ljubljani, modroval servisni tehnik Jože Blatnik. Ker so se verjetno bali za »novinarjevo zdravje«, so nama tisti dan »naprtili« le 5 televizorjev in še to, z izjemo enega, vse v Ljubljani. Verjetno ni potrebno posebej omenjati, da nama je prav tisti, edini »zunanji« naprtil največ dela, povrh vsega pa ga Jože še popraviti ni mogel — »šel« je ekran.

Iskrin servis iz Rožne doline je edini, ki na domu popravlja Iskrine televizorje. Za to, lahko bi ji rekli tudi novost, so se odločili predvsem v želji, da bi pomagali tistim lastnikom Iskrinih TV aparatov, ki nimajo avtomobila ali pa so starejši, seveda so tu še tisti, ki stanujejo v stolpnica, konec koncev pa televizor le ni tako lahka stvar — barvni tehta okoli 25 kilogramov, črnobelih prenosnih pa tako ali tako ne servisirajo na domu. Seveda pa

serviser na domu ne more odstraniti hujših napak, tudi zato ne, ker vseh instrumentov ne more »vlačiti« s seboj, marsikdaj pa šele na terenu ugotovi, da je pokvarjeni televizor potreben bolj »hospitalne« nege v Rožni dolini ali kje drugje.

Jože in njegov službeni Fičko — obljublajo mu toplejšega Jugotapa nista edina v Rožni dolini, ki sta zadolžena za servisiranje na domu — vodja oddelka je Martin Pečovnik, ki razporeja delo, prikupna Irena Meško pa sprejema telefonska naročila ter skrbi za administrativne stvari.

Prav Irena ima morda še največ problemov s »servisiranjem«. Najpogostejša težava je že v tem, da ljudje ne poznajo tipov Iskrinih televizorjev, dogaja se tudi to, da ne znajo opisati napak, poglavje zase

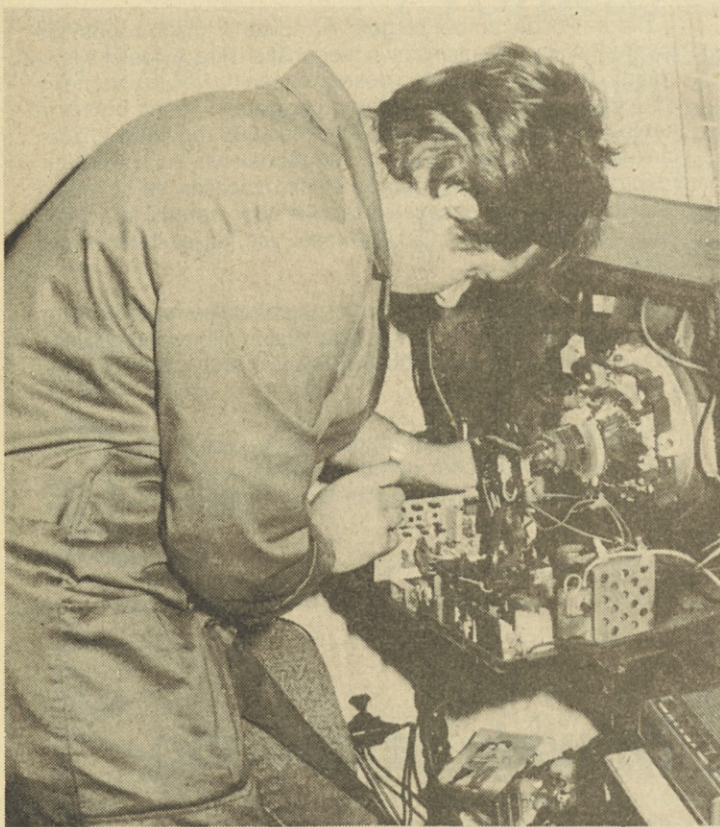
pa so telefonske zveze, ki so botrovale tudi temu, da sva midva z Jožetom obredla večji del Slovenije, kot je bilo potrebno. Pač, pogosto slaba zveza, pa še ljudje marsikdaj ne znajo točno opisati, kje stanujejo, kar seveda velja bolj za tiste z dežele.

»Včeraj sem prišel domov z Gorenjske šele ob desetih zvečer, danes pa bo bolj »lušno«, boš videl. Najprej greva na Lužiskosrbsko v Ljubljani, skupno pa ne bova naredila več kot 100 kilometrov. Torej za Bežigrad,« je sebe in mene boderil Jože, ko smo se vsi trije, mislim tudi na Fička, prebijali proti prvi stranki.

»Barbarič Marta, prav na vrhu petnadstropnega bloka je. Pa še dvigala nimajo,« me je nekoliko z obžalovanjem in zaskrbljeno od

Ljudje, kavice, nič alkohola...

strani pogledoval Jože.

»Če bi imela prevoz, bi televizor raje zapeljala v Rožno dolino, res pa je, da imam dopust in da se je pokvaril kar v pravem času.« naju je sprejela prva stranka tistega dne. Jože se je takoj lotil dela, sam pa sem ga »ovekovečil« za tole reportažo, pa še kakšno sliko mu bom podaril.

»Kaj pa je bilo,« me je dajala ravednost, ko sva se manj sopihajoče kot prej spuščala z vrha odprtiča.

»Nič posebnega, dva tako imenovana mrzla lota, torej slaba stika. Rutinska napaka pač, ki jo je lahko odkriti.«

Fičko se medtem ni niti segrel niti ohladil — ostal je tam nekje pri minus petih, šestih stopinjah Celzija. Nova stranka, Nove Jarše, točneje Beblerjev trg.

Tokrat nama je bila usoda bolj naklonjena: tudi druga stranka, gospa Potrpinova stanuje precej visoko, toda novi bloki imajo vsaj dvigalo. Razlika je bila tudi v tem, da je prvi televizor, tisti za Bežigradom »vlekel« bolj na zeleno, ta v Jaršah pa se je »odločil« za vijoličasto barvo. Oba pa sta bila še v garanciji in tudi ta je »bolehal« le za rutinsko napako. No, tudi najina druga stranka je bila Jožetovega obiska zelo vesela, čeprav je morala vzeti dopust. Ker sva bila precej zgodna, in ker je Jože vse skupaj opravil v

nekaj minutah, smo se kar vsi trije podali v pritičje — ona v službo, midva pa na Dob pri Domžalah.

Torej smer Črnuče, Trzin, Domžale, Dob, nato pa, kot je pisalo v delovnem nalogu, pri cerkvi desno, nato na križišču levo (desno je grad Krumperk) do Brezovice 70, k Božici Rožič.

Seveda je Jože upošteval vsa ta navodila, kljub temu pa sva se po skoraj desetih kilometrih znašla pri Sveti Trojici. No, ne tisti, Krpanovi, resda pa je obiskovalce tega izredno lepega kraja, ki se lahko pohvali s tremi, štirimi kmetijami in nekaj vikendi, pozdravljal napis pod vasjo Pozdravljen metropolit. »Pred nekaj dnevi smo imeli,« kot so nama povedali domačini, »visok obisk iz Ljubljane.« Za Božico Rožič pa ni vedel nihče...

Tudi sedemdeset hiš nisva našela vse od Doba do Trojice.

Za vsak slučaj sva se vrnila k tistim nekaj hišam v Brezovico ter se ustavila pri številki sedem.

»Prav vas pričakujemo, mi imamo pokvarjen televizor,« naju je po napisu na vratih Fička spoznala Jožica Rožič. Hišne številke 70 in Božice torej ne iščite v Brezovici nad Dobom, kjer ju ni, priporočamo pa vam, da kakšen vikend ali popoldne obiščete prelepo Trojico.

»Kar vstopita, tamle je televizor,« nama je, verjetno zaradi domačega nemškega ovčarja, dajala pogum

mati Rožičeva. Toda povabilo je bilo zamen: prav takrat je zmanjkalo elektrike in z Jožetovim mojstrstvom ni bilo nič. Počakali smo še kakšne pol ure, ker pa toka le ni bilo, smo se vsi skupaj, tokrat z dvema avtomobiloma in seveda pokvarjenim televizorjem, odpeljali k Rožičevim sorodnikom na Dob. Seveda v upanju, da imajo vsaj tamkaj električno napetost.

Pa ni bilo nikogar doma. K sreči je bila odprta drvarnica in v njej je Jože odkril stikalo. Tudi tok je bil, vse skupaj pa spet ni nič pomagalo, ker v tretje ni šlo za rutinsko napako: »ckrnili« je El-jev ekran. Rožičevi so bili prisiljeni sami odpeljati televizor v servis.

Iz lepe okolice Domžal naju je z Jožetom pot ponovno peljala v Ljubljano, na Rojčevo ulico v Mostah, k Samotu Reji. Ali je bil tudi tokrat kriv »telefonski škrt« ali kaj drugega, ne vem, toda tega naročnika servisne storitve kljub dolgotrajnemu iskanju nisva našla.

Čakala naju je torej le še ena stranka. In to v Šiški, na Kogojevi 1. Že pred vhomom v blok naju je sprejel Radovan Dedič, se predstavil kot lastnik »sicer dobrega« Iskrinega televizorja in naju prijazno povabil v stanovanje. Še vse bi razumel, tudi to, da je stric Radovana Dedičerja ugleden akademik dr. Vladimir Dedič, tudi to, da nama je skuhal čudovito kavo, navsezadnje tudi to, da se mu je pokvaril Iskrin televizor ..., le tega sprva nisem mogel doumeti, da sem na mizi v dnevni sobi, nedaleč od Jožetovega »delokroga«, torej televizorja, opazil Mladino, »zloglasno« Mladino, in to v stanovanju oficirja JLA.

»Veste, otrok prinese to domov,« je bolj v pojasnilo kot opravičilo »komentiral« moje začudene poglede prijazni tov. Dedič, »nekateri stvari v Mladini tudi sam rad preberem, res pa je, da se z vsem le ne strinjam.«

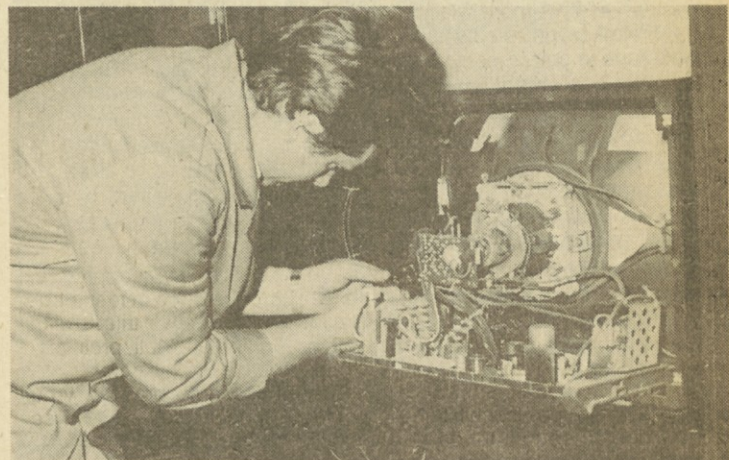
Tudi ta televizor je bil še v garan-

ciji in tudi pri njem je šlo le za rutinsko napako — zamenjati je bilo treba integrirac.

Dan se je že krepko prevesil v drugo polovico in z Jožetom sva se vrnila v Rožno dolino, v CTSO — Centralni tehnični servisni obrat, k njegovima sodelavcema — šefu Martinu in dispečerki Ireni. Seveda so bili tistih nekaj ur kroženja po Ljubljani in neuspešni skok v Brezovico pri Dobu premalo, da bi še bolj spoznal delo serviserjev na terenu pa tudi odnos strank do njih; toda prvi vtis me le ni pustil na cedilu: »Ljudje so večino izredno prijazni do mene,« je pritrdil Jože, »so tudi zelo ustrezljivi, tako da bi se lahko, če bi pil alkohol, kmalu znašel pri Ruglju v Polju, vsi po vrsti pa me posiljujejo s kavo. Tudi to bi rad dejal, da so lastniki Iskrinih televizorjev, iz drugih republik, ki živijo v Sloveniji, izredno ustrezljivi in kar ne morejo razumeti, da lahko človek popije na dan, recimo, le pet, šest kav. Kar se tiče plačil pa je takole: če gre za večjo napako, opozorim stranko na stroške — vnaprej. Nekajkrat se mi je tudi že zgodilo, da sem stranko zapeljal po denar recimo k sosedovim ali pa v bližnjo banko. Toda, to vse sodi k mojemu delu, delu, ki ga imam rad. Počasi se bom naveličal le teh neprestanih voženj, zlasti pozimi, ko se morava s Fičkom pogosto prebijati po snegu tudi do najbolj oddaljenih strank. Toda veselje tistega, ki sem mu popravil aparat, poplača tudi ta trud...«

»Jože, kaj naj ti mi iz uredništva Iskre zaželimo ob Novem letu? Morda obljubljeni toplejši Jugo in manj kilometrov, pozimi splužene ceste, še naprej prijazne stranke s televizorji s samo »rutinskimi« napakami, nič alkohola in »samo« pet, šest kav, tudi dvigalo v kakšnem stolpiču in še marsikaj bi ti olajšalo tvoje zanimivo in lepo delo.

(z Jožetom se je vozil)
Lado Drobež

V novo leto z novim elektronskim izdelkom

Ena izmed glavnih programskih usmeritev v sedanjem trenutku, gledano kot dolgoročno nalogo pa glavna usmeritev novogoriške Iskre Avtoelektrike, je gotovo razvoj novih, tehnološko zahtevnejših izdelkov. Ne le zato, ker je ta 3700 članski kolektiv glavni jugoslovanski proizvajalec električnih in elektronskih delov za avtomobilsko industrijo, pač pa tudi zato ker mora nenehno slediti razvoju svetovne avtomobilske industrije, spremljati mora zahteve kupcev in dosledno uresničevati sprejet sklep o zagotavljanju kakovosti in zanesljivosti izdelkov iz te renomirane delovne organizacije. In nenazadnje, Iskra Avtoelektrika proda že skoraj 40% svoje proizvodnje posredno ali neposredno na tuje svetovne trge, kar je dodatna obveznost za spremljanje in uvajanje naj sodobnejših izdelkov v svoj proizvodni program.

Med zadnje hite novosti v svetovni avtomobilski industriji spada gotovo tudi takomenovani elektronski vžig. Odveč je poudarjati kakšne pozitivne prednosti prinaša, kot na primer prihranek goriva med vožnjo za kar okrog deset odstotkov, porredkeje odpiranje denarnice za plačilo servisne dejavnosti, izboljšanje razmer pri hladnem zagonu motorja, ekološke prednosti predvsem gledano skozi škodljive snovi v izpušnih plinih in še mnogo drugih prednosti bo prisotnih. In Avtoelektrika ne bi bila Avtoelektrika, če tega svetovnega hita ne bi uvrstila v svoj redni proizvodni program, za izdelovanje katerega so najbolj »pristojni« v tovarni generatorjev in elektronektrike. Če bo šlo vse po sreči, izgledi pa so taki, da ne bo večjih ovir, bo ta novost poskusno stekla že v prvih mesecih prihodnjega leta, to pa seveda pomeni novo naložbo. Po sedanjih izračunih bo ta naložba stala skoraj 15 milijard dinarjev, zato je razumljivo, da bo potrebna pomoč, kjer naj bi bila poleg lastne udeležbe s približno četrtino denarja soudeležena še SOZD Iskra iz sklada združevanja za razvojne programe, za posojilo pa je zaprosena tudi Ljubljanska banka, temeljna banka Nova Gorica. Ker pa je ta naložba energetsko varčen projekt, je pričakovati tudi ugodna

posojila mednarodne banke za obnovo in razvoj za finansiranje uvoza opreme s konvertibilnih področij. Povejmo še to, da je naložba v to proizvodnjo ena izmed najpomembnejših iz razvojnega programa, ki ga ta kolektiv uresničuje v tem zadnjem obdobju, pomeni pa tudi dejavno vključevanje v mednarodno delitev dela.

Da je do tega prišlo, je vsekakor velika zasluga tudi firme Bosch iz Nemčije, s katero novogoriška Iskra že vrsto let tesno sodeluje. In prav to sodelovanje je prišlo do take faze, da je Bosch ponudil Avtoelektriki licenco za proizvodnjo novosti, o kateri je govoril v tem sestavku. Tu je še lastno znanje strokovnjakov, ki bo dajalo ton novi proizvodnji, tako zelo potrebni za jugoslovanske proizvajalce avtomobilov, saj so morali doslej elektronske module izključno uvažati. Ko bo nova proizvodnja v celoti stekla, se tudi za prodajo ni bati, saj bodo na primer po zdajšnjih ocenah kar v Zavodih Crvene zastave potrebovali okrog 120 tisoč elektronskih vžigalnih modulov letno. Upamo torej in želimo, da bomo kmalu poročali o novem delovnem uspehu, o novem izdelku iz Iskre Avtoelektrike Nova Gorica.

M. B.

Bivši sodelavci na obisku

V teh osemindvajsetih letih, kolikor je stara Iskra Avtoelektrika Nova Gorica, jo je zaradi upokojitve zapustilo že okrog 300 sodelavk in sodelavcev. Da pa bi bile vezi kar najbolj pristne, povabijo vse enkrat letno znova na obisk, na skupno srečanje. Tudi minuli petek je bilo tako, saj so mnogi prišli že pred napovedano uro, da so obiskali nekdanje sodelavke in sodelavce, da so pogledali, kaj je novega, kaj vse se je spremenilo od zadnjega dne njihovega dela. Ob 14. pa so se vsi, ki so prišli, zbrali v delavski restavraciji, kjer jih je najprej pozdravil predsednik sindikata Miloš Vodopivec, glavni direktor Robert Žerjal pa jim je orisal sedanjí gospodarski trenutek, velike načrte, ki stojijo pred tem 3700 članskim kolektivom ter jim zaželel vse najboljše, predvsem pa trdnega zdravja v novem letu. Srečanje je bilo res prísrdno, zato smo prepričani, da bo vsem ostalo v najlepšem spominu. (M. B.)

V Tovarni malih zaganjalnikov so dosegli rekord

Datum 20. december bo gotovo zapisan v knjigo zgodovine tovarne malih zaganjalnikov novogoriške Iskre Avtoelektrike z zlatimi črkami, saj so ta dan dosegli enega največjih uspehov v 15-letnem obdobju te temeljne organizacije. Točno ob 10. je namreč zapustil montažni tekoči trak 400.000 zaganjalnik, izdelan letos v tem kolektivu, kjer je 396 zaposlenih. To je absolutni rekord, ki pa bo do konca leta še krepko izboljšán, saj so realna pričakovanja in vsi pokazatelji taki, da bodo naredili še 15.000 zaganjalnikov, kar bo za 50.000 kosov več, kot je bil star rekord izpred nekaj let.

Sicer pa prodajo v tovarni malih zaganjalnikov več kot polovico svoje proizvodnje na tuje trge, glavni njihovi kupci pa so proizvajalci osebnih avtomobilov v Franciji, Angliji, Nemčiji, Italiji, Španiji, Iranu itd.

Ob tem velikem delovnem uspehu veljajo vse čestitke in zahvala vsem udeležencem v proizvodnem procesu, zlasti pa delavkam in delavcem v proizvodnji ter spremljajočim službam v TOZD.

Marko Rakušček

Zahvala za obljubo

Zadnje decembrske dni smo dobili v naše novogoriško uredništvo prijazno pismo, pod katerim so bile podpisane pevke in pevci pevskega zbora Ciril Silič iz Vrtojbe, nad tem zborom pa ima Iskra Avtoelektrika že vrsto let pokroviteljstvo. Ker je prijazno pismo namenjeno vsemu kolektivu, ga seveda v celoti objavljamo. *

Pevke in pevci mešanega zbora Ciril Silič iz Vrtojbe smo z Iskro Avtoelektriko tesno povezani — nekateri zato, ker so v tem kolektivu tudi zaposleni, vsi pa zaradi pomoči, ki nam jo ta veliki delovni kolektiv nudi kot naš pokrovitelj. Žal, časj so težki, zato se zavedamo, da mora biti obseg pomoči temu ustrezen, hkrati pa moramo priznati, da je bilo v vseh letih pokroviteljstva čutiti veliko razumevanje za spodbujanje našega kulturnega poslanstva. Ob tem velja naša posebna zahvala Jožetu Vodopivcu, pred kratkim upokojenemu delavcu Iskre, sicer pa Vrtojbencu in dolgoletnemu zagnanemu sindikalnemu aktivistu. Bil je vedno konkretna stična točka med zborom in njegovim pokroviteljem, Jože je bil vsa ta leta med kladivom naših želja in nakovalom vaših možnosti. Dobro je vozil ta slalom, za kar je najlepši dokaz, da naš zbor živi, dela, poje, letos obnovljen s kakimi desetimi svežimi glasovi, predvsem pa okrepljen z mlado, obetavno zborovodjo Barbaro Šinigoj iz Šempetra. Seveda pa ta zapis ni samo zahvala Jožetu Vodopivcu ob njegovem odhodu v pokoj. Naše besede so namenjene vsemu kolektivu, vsem delavkam in delavcem, ki ste se — v posredni obliki seveda — odločili nameniti del svojih sredstev tudi za podporo zborovskemu petju. In priložnost za zahvalo je najboljša sedaj, ob koncu leta, hkrati pa tudi obljuba ob pričakovanju novega leta, da bomo v tej novi pevski sezoni mnogi peli, peli vam, ko nas boste povabili in ob raznih drugih priložnostih! Ob tej zahvali in obljubi vam želimo obilo uspehov v prihajajočem novem letu, vsakemu delavcu posebej pa čimveč osebne sreče.

Hvala pevke in pevci za zahvalo in obljubo, hvala za lepe želje. Tudi mi vsi vam želimo, da bi s svojim ubranim petjem še vrsto let navduševali širok krog poslušalstva.

M. R.

Ureja:
Anka Demšar

Naj bo beseda, kjer je ni.

Pesnica Francka Tronkar

Tisti, ki vam je poezija bliže srcu, ste verjetno opazili, da naše glasilo občasno popestrimo z rubriko »Naj bo beseda, kjer je ni«. Danes bi vam rada predstavila avtorico verza, ki je postal moto naše literarne rubrike. Francka Tronkar takole pravi v eni od svojih pesmi:

Spomin naj oživi!

*Naj bo beseda, kjer je ni,
naj bo želja, kjer je ni,
naj bo pesem, kjer je ni,*

*ali vsaj droben cvet
za tiste dni.*

Kranjski literati vemo, da je Francka Tronkar ena izmed najbolj zvestih in prizadevnih članic skupine. Njena topla prijateljska beseda je opogumila marsikaterega po pesniškem stažu mlajšega kolega ali kolegico. Francka namreč dobro ve, kako pomembno je, da se literat-zčetnik giblje med ljudmi, ki ga razumejo, spodbujajo v kakovostnem zorenju in mu vlivajo občutek samozavesti. Tudi Francka je nekako pred sedmimi leti plašno, v krogu svojih najožjih prijateljev, povlekla iz predala, kar se je v njem nabralo nje same, njenih trenutkov bolečine, samote pa tudi veselja, ljubezni in sreče.

Po tistem najtežjem koraku je šlo veliko laže, čeprav ne brez ovir. Sledili so nastopi v širšem krogu, na številnih literarnih srečanjih in proslavah. Te prireditve je sama tudi skrbno pripravljala, hkrati pa jih izpolnjevala z izredno občuteno interpretacijo svojih pesmi. Danes ima že tri samostojne pesniške zbirke, prispevke v številnih glasilih, literarne nokturme na radiu, nastope zunaj Slovenije.

Tokratna predstavitev je nekoliko bogatejša kot običajno in je podkrepjena s kritiško oceno nekaterih prelomnih pesmi. To si pesnica Franckinega kova prav gotovo zasluži.

Anka Demšar

Zoreti v oranžnem

Kdor ničesar ne ve,
ničesar ne ljubi...
Kdor si domišlja,
da vse sadje zori
takrat kot jagode,
ne ve ničesar
o grozdju.

Paracelsus

Zelenilo doslejšnjih pesniških iglic hlastno vsrkava že tolikšno množstvo sončnega drobirja, da se z vejicij nenehno ovešajo rjavo rdeči čašarki; le-ti rojevajo krilata semena, ki se trdno zakoreninjajo in zapovedujejo kleno rast, odporno zabrisu časa, zamolku pozabe. Francka ostaja zvesta nam in sebi: občut(en)ja ubeseduje neponarejeno, neprikrito in ženstveno. Pomenov ne premešča, temveč z jarkim snopom neposredno, skoraj labkotno preseva svoj in naš misterij. V soredno izhodišče stvarilnih ravnin umešča brenpenenje po vsakodnevni izpolnitvi, po brezčasni osmislitvi, ko »večnost prežema vsak trenutek minljivega obstoja« (Mahariši).

Tedaj postojmo nekaj dlje pri Oranžnih jutrih, ki v marsičem presekujajo dosednji izpovedni lok, prekrizujejo mimobežne dotikalnice! Tega nam (in tudi njej) poprej ni bilo dano slutiti; šele retrospektivno komajda zazremo nejasne slogovne in izrazne obrise v krstni zbirki: »Okna in vrata zaprta. / Mrtva solza je samo kaplja. / Tisoč zastrtih sončbrli v prazno. / Otrpnil je čas. / Prostor diši po novi praznini. / Modre rože sanjajo vonj nekega dne. / Ovinkasta pot je podobna vprašajev. / Na sliki so okna na stečaj odprta!« Tokrat gre za celovito, sovisno in uglašeno trojico, katere sestavnice bi le stežka zaživele posamič.

V čem je ta vzpon, prelom, zasuk? Odgovor je najmanj toliko nepričakovan kot same pesmi — nasičene so namreč s silovito erotičnostjo tako, da nezaustavljivo, nezadržno izpričujejo ljubezen, kakršno nam načrtuje Fromm: »Ljubezen je stališče, usmerjenost značaja, ki določa povezanost človeka s svetom kot celoto...«, in je tako »edini zdravi in zadovoljivi odgovor na zagato človeške eksistence... Človekova najmočnejša potreba je, da bi premagal ločenost, da bi zapustil ječo svoje osamljenosti... Popolni odgovor dobimo..., če se spojimo z drugim človekom, popolni odgovor je ljubezen... Če nekoga resnično ljubim, ljubim vse ljudi, ljubim svet, ljubim življenje«.

Ta troedina pesnitev (ob še pritajeni negotovosti) išče prostor pod soncem za vsakogar in veruje v samodejavnega posameznika. Zatorej moramo PRESTOPITI ČRTO zgolj-navzočnosti, raztrgati tančico zastrtih studencev. Dejanje ljubezni, zatrjuje Fromm, »je edina pot do vednosti, ki z združitvijo poteši moje iskanje. Ko ljubim,

dajem, se odkrijem, odkrijem naju oba, odkrijem človeka.« Hamlet modruje: »...koga drugega dobro poznati se pravi poznati sebe.« Raz-poznati se torej v sivo zelenem sotočju voda, z zlitjem dveh tokov »spoznati sebe«, kot oznanjajo zidovi Apolonovega preročišča v Delfih. »Globlje ko se obračamo vase,... bolj se nam razkriva celotno človeštvo«, povzema Carl Rogers.

Že ob rosnih stopinjah je pretehtavala bojazen in jo potežkovala, češ, da vsak trenutek, ki ga doživljaš v dvoje, daje in jemlje. Naposled je pesnici uspelo razločno priklicati razklanost in razdvojenost iz vrhnjega sloja nezavednega — samo tako pa pesnik doseže »največji in najneposrednejši sugestivni učinek« (Jung). To poniknjenje je vzviharilo, raznihalo njo in njene pesmi, v katerih hkrati tava in najdeva, se opoteka in ustaljuje. Še se zaklanja v brezvetrju, ki ji navidez varuje samobitnost: »Biti sam v svoji vsakdanjosti.« Kosovel zavzdihne: »Ker živimo v kaosu, / si želimo samote«, in nadalje vzklika »Kaj bi v mraku, / kaj bi v samoti!«

Tudi pevka bi ubežala iz tega čarnega risa, se polastila svetlobe; želi se znova spočeti in zazoreti v procesu individuacije — toda spočetka bo primorana »potrgati kremplje režim poštastim.« Ali je zares nepremostljivo razpeta, brezupno ujeta med temotnima nasprotjema? Mar ni odrešitve? Samoto in svet je vendar možno zaobjeti — s pogumno ljubeznijo! Pisec Integralov začuti: »Premalo gibanja je v meni in preveč samote.« Edinole nesebično pre-dajanje nas popelje k samouresničitvi: »Orositi vse suše«, kar razodevajo končni glagoli trojnega speva, ki v zaporedju skrivajo raz-rešitev bivanjske šarade: Po-Lju-Biti, torej POLJUBITI-LJUBITI-BITI.

Po Heglu je pravi začetek prav na koncu. Naša umetnica je tako prispela do »poti brez poti«, kot to prejasnjuje vzhodnjaška misel, ali do »vrat brez vrat«. Nedvomno bo ubirala plodovita pota na dozdevno obranem jagodnem polju. Starogrški lirik Ibikos jo prek rodov podučuje, da »...spomladi le razvija brstno popje/v senčne liste sočni vinski trs.« Pre-vzemi izročilo, Francka, in verjemi! Rigolaj rdečkasto sredico (ruso zemljo), razpeljaj brajde, odrezuj rozge in pritrjuj šparone! Trstje se bo šibilo od grozdja — v oranžnih jutrih...

Zdravko Gorjanc

Naj bo beseda, kjer je ni

Oranžna jutra

I.

Prestopiti črto.
Se polastiti svetlobe.
Narediti rožnato ogrinjalo
in se ovenčati z zmago
sončnega dne.

Nezadržno grebsti
po senčnih ledinah.
Priklicati veliko luč.
Razdaniti mrakove.
Zazibati črne cvetove
v zlati smeh sončnic.

Polzeti po žlahtnih hotenjih
velikonočnega jutra.
Božati svilenkaste pozdrave
zvončastih hijacint.
Poklekniti na preprogo
porajajočih se besedi.

Uslišati klic podzavesti.
Raztrgati tančico
zastrtih studencev.
Orositi vse suše.

Poljubiti življenje.

II.

Puhteti sončno vroče
na zelenilu
rosnega jutra.
Splavati v belino
nebesnih naborkov
in se vrniti
drugačen
drugam.

Posrkati barvitost
jesenskih podob.
Šumeti v vrtinčastem
zraku in se
zavozlati v mavrični trak.

Vzkaliti iz požgane
globeli v ožino
žametastih poti.
Koprneti nad brezni
ostro zarobljenih skal.
Se spoznati v sivo zelenem
sotočju voda.

Doživeti polja
plamenobelih narcis.
Vsejati lepoto rdečkaste
sredice pradačnih plodov.
Zaplesati trepet
tihožitnih upognjenih klasov.

Imeti moč in pogum
kipečih valov.
Potrgati kremplje
režečim pošastim
in se noro ljubiti
v zmagoslavju
oranžnega jutra.

III.

Prisluhniti večerni
molitvi ptic.
Sanjati srečo
nasmejanih otrok.
Se zaviti v čistost
jutra
in utripniti v lesket
bisernih trav.

Ujeti sporočila
vetra.
Izbrisati trudne misli.
Zakriliti proti
visokemu soncu
in se prepustiti
siju ognjenih koron.

Padati, kot pada
kamenje tisočletja.
Izkričati v nebo
bolečino krhkosti
in se zeliti
v nevidnost praznične misli.

Biti čisto bel
v družbi zelenega rožmarina.
Biti pomešan z dežjem in vetrom.
Biti sam v svoji vsakdanjosti.
Biti.

Porajanje pesmi

Poskušam ujeti ravnovesje med občutki in razumom. Iščem resnico med hotenji in možnostmi...

Na tej poti dobivam spoznanja, ki so včasih drugačna od pričakovanj. Moj dan je dostikrat poln sonca, vendar se v to svetlobo vrišejo tudi lise temin. Poskušam jih presvetliti z voljo do življenja in doživetja nečesa vrednega.

Razmišljam o stvarih, ki se zde čisto preproste pa naletim na vrsto vprašanj — vsepovsod — tudi v sebi. Razumsko zadržujem želje, da mi ne poletijo predaleč.

Skrbno varujem plodove prijateljstva in v svoji spomin nimam trenutke, ki jih nočem pozabiti.

Moje misli se razblinjajo v svetlikajočih se vodnih mehurčkih, ustavljajo na vrhovih gora ali pljuskajo čez rob obzorja v zarjasto nebo.

Vse to in še marsikaj me sili k pesnjenju. Praznično se počutim, ko v meni dozorevajo misli, ko občutki začno rojevati besede. Toda občutek, ki je vedno resnica, dostikrat nima besed. Zato jih moram iskati in najti take, da zazvene. Potem zazveni tudi v moji duši.

Francka Tronkar

Moč

In sem moč davnine
in sem slutnja zore
in sem smeh srca
in sem pesem jutra
in sem sanja dneva
in sem dih noči —

kadar me tvoja misel dohiti.

Na ozarah

Jutri — na ozarah,
bomo jamo kopali
za mrtvo zemljo.

Jutri — na ozarah,
bodo jokale
mrtve oči.

Jutri — na ozarah
ne bo več
jutra.

Veliki čas

Diši po zrelem,
opojnem dnevu.
Pisano se pretakamo
v trenutku vonjav.
Povsod kipi blaženost.
Potiho blagoslovljamo
svoj veliki čas.

Jutri bomo potovali
skozi cvetni prah.

Znamenje

Stojim na posvečeni
zemlji.
Iz nje je vzhajal
naš vsakdanji kruh.
In moja mati ga je
leto za letom
gnetla s svojimi
neuničljivimi rokami.

Ne bom se zgubila.

Njene srage so
zaznamovale mojo pot.

Sledi

V pramenu svetlobe — upanje.
V naročju časa — spomin.
V kroni srca — ogorek ljubezni.

Pravijo, da sončne pege škodujejo.
Pravijo, da je tudi bolečina
za nekaj dobra.
Pravijo, da vse mine!

...Pa je toliko vsega.

Za vsakim korakom sledi...

Romanje

Šli so na
božjo pot.
Vsak zase je hodil.
Vsak zase je molil.
Gledali so se
med seboj.
V tujih očeh
so iskali skrit greh.
Čutili so molk
svojih teles.

Oh, saj ni greha.
Le kesanje.

So poševni pogledi.

In je božja pot.

Naj bo beseda, kjer je ni

Novoletni kotichek za Iskraše

Uspešno preživeti prazniki zahtevajo vse, kakor nekaj predpriprav. Mrzličnemu tekanju po trgovinah z živili in drugim nakupom se verjetno tudi letos ne boste odpovedali, vendar pa se lotite dela bolj načrtno in umirjeno kot prejšnja leta.

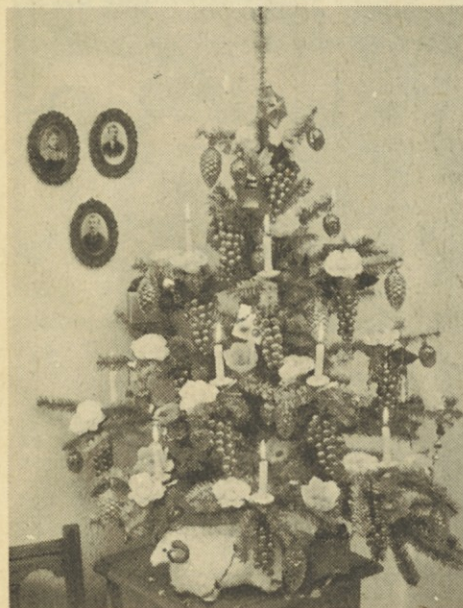
Marsikaj se bo našlo tudi v domači zmrzovalni skrinji, veliko daril in dekoracije pa z malo volje naredimo sami. Predvsem pa ni potrebno in tudi zdravo ne, za silvestrsko noč pripravljati tolikšnih količin in vrst jedi, da bo ostankov dovolj za vse praznične dni.

Silvestrskim gostom lahko mirno namignete, da ne boste kos zahtevnim kulinaricnim podvigom. Razdelite si stroške in pripravo jedi, ki jih gostje lahko prinesejo s seboj. Prihranjeni čas pa izkoristite za igre in sprehode z otroki. **SREČNO!**

Okrasimo stanovanje

Novoletnih okrasov ste se naveličali, ali pa jih razbili. Skupaj z otroci se lotimo izdelave novih pa naj bodo namenjeni »ta pravi« novoletni jelki ali pa le majhnim drevesčkom, ki jih posajene v lončke postavimo na mizo. Pri delu si pomagajte s pripomočki iz mamine šiviljske delavnice (svetleči trakovi, ostanki blaga, veliki barvasti gumbi) kuhin-

je (piškoti, bomboni, medenjaki, ki jih prebarvamo ali jim nalepimo sličice iz revij, papirnati dežniki s sladoleda...) otroške sobe (majhni medvedki ali druge plišaste živalice, figure, ki jih naredimo iz modelirane mase Mogoče smo z zadnjih počit-

nic prinesli storže ali školjke, ki jih prebarvamo belo, srebrno ali zlato in obesimo na jelko. Ideje se nam bodo porajale kar same, treba je le pobrskati po stanovanju in odkriti na videz neuporabljivo kramo, ki ji z malo domišljije vdihnemo novo življenje.

Modni kotichek

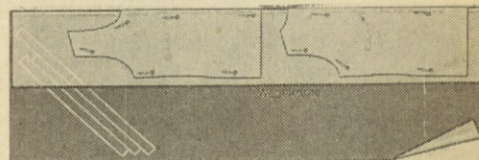

Verjetno ni nobene med nami, ki ne bi hotela biti na Silvestrovo drugačna, nekaj posebnega, vendar, kje naj ob vseh teh decembrskih izdatkih izbrskamo denar še za novo slavnostno bluzo, o večernih toaletah pa sploh več ne razmišljamo. Z malo domišljije bomo gotovo našle rešitev. Kupite si za novo leto nakit, seveda ne pravi, temveč tisti, ki ga moda kot modni dodatek letos še posebej visoko ceni. Izбира v naših trgovinah in trgovincah je kar pestra, tudi svilen ruta ali šal, ki si ga zavežete kot pentljo v lase bo učinkoval nadvse slavnostno. Če boste skrbno izbrale svojo novoletno »okrasitev« je problem v glavnem že rešen. Dodajte mu črno volneno obleko, črn pulover in krilo ali obleko

iz viskoznega satena (odvisno pač od tega, kje boste praznovali). Lepe boste tudi v svojem »starem« puloverju iz moherja, h kateremu oblečete svetleče ali čipkasto krilo. Tudi iz slavnostnega hladnega kostima je z dodatki mogoče marsikaj narediti.

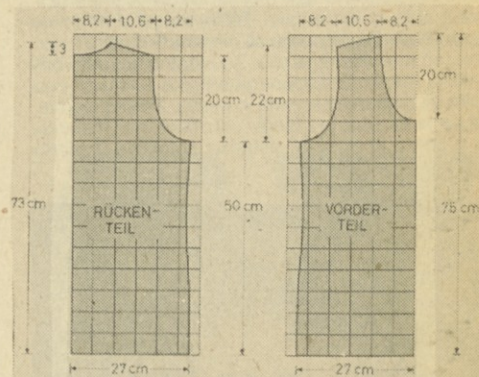
Iz zagate nas lahko zadnji dan reši tudi majica iz svetlečega blaga ali svile, ki si jo sešijemo v nekaj urah.

Dela pa se lotite takole: najprej naredimo kroj. Potrebujemo 70x80 cm velik papir, na katerega načrtate mrežo kvadratov 5x5 cm. Nanj narišite kroj tako, da prišete priloženo shemo v navedenih merah (cm). Potrebujemo pa 0,90 m blaga širine 140 cm (v naših trgovinah je velika izbira raznobarnih, vzročastih in črtastih satenov za podloge) ali 1,90 m širine 90 cm.

Urezovanje:

Kroj položimo na preganjeno blago in urezemo z dodatkom za šiv (1,5 do 2 cm). Za obrobo vratnega in rokavnih izrezov bomo poševo urezali trakove. Za vratni izrez 70 cm širine 4 cm, za rokavni pa dva 55 cm dolga, široka 4 cm.

Šivanje

- sešijte en ramenski šiv
- na vratni izrez z licem na lice našijte po dolgem preganjeni in prelikani poševo urezani trak. Pomembno: nikar ga pri tem preveč ne nategujte ali nabirajte. Rezni robovi vratnega izreza in našitih trakov ležijo drug na drugem
- pridržite dodatke za šiv vratnega izreza, toda ne tudi dodatke našitih trakov
- sešijte drugi ramenski šiv, pri tem leži trak pred robom
- našit trak zavijajte navznoter, čez rob vratnega izreza in ga prelikajte. Tako obrobjen vratni izrez ozko obšijte z strojem.
- na enak način obrobimo rokavni izrez
- sešijemo stranska šiva
- našita trakova na rokavih zavijamo navznoter in prav tako ozko (za širino tačke) obšijemo s strojem.
- Zavijamo navznoter dodatek za šiv na spodnjem robu majice in ga prav tako ozko obšijemo

Preberite navodilo do konca preden se lotite dela. Bolj izkušenim bo majica uspela že v kakih dveh urah.

Posvetite nekaj minut tudi sebi

Utrujeni ste od nakupovanj, priprav, kuhanja, vzklipljivi ste in v družinski idili se grozeče napoveduje znameniti praznični prepri. Skrajni čas je, da se za dve uri zaprete v kopalnico in poskrbite za svoj videz in duševni mir. Privoščite si toplo dišečo kopel, nato pa se lotite nege telesa in obraza

(Dalje na 22. in 23. strani)

Novoletni kotichek za Iskraše

— s pinceto oblikujete obrvi in depilirajte dlacice po telesu

— očistite obraz s čistilnim mlekom in osvežite s tonikom

— pripravite si masko: za suho kožo je priporočljiva maska iz rumenjaka, žličke medu in nekoliko kapelj mandljevega olja ali bananina maska z dodatkom mandljevega olja. Za mastno kožo bo osvežilna maska iz stepenega beljaka in limoninega soka ali mešanice jogurta in kvasa. Masko pustite, da se osuši, nato jo z blagimi krožnimi gibi masirajte v obraz in končno ostanke splaknite z mrzlo vodo

— medtem ko imate masko na obrazu, si oči in njihovo okolico obložite s kosmi vate ali gaze, namočenimi v lipov ali kamilični čaj. To bo ublažilo podočnjake in zbistrilo pogled

— za vrat in dekolte prav tako uporabite masko

— telo namažite z dišečim lotionom ali pa kar z mandljevim oljem, če imate zelo suho kožo

— lasje bodo voljni in bleščeči, če jim boste privoščili petnajstminutno oblogo iz mešanice olivnega olja, limone in žlice ruma. Lahko pa uporabljate tudi regenerators. Lase nato operite in si s pomočjo svetlečega gela uredite pričesko. Ne pozabite na pentlje in svetleče sponke.

— na očiščeni obraz nanosite hidratantno kremo in tekoči puder. Nato na obraz nekajkrat pritis-

nite kocko ledu. Potem nanosite puder v prahu. Na ustnice nanosite tekoči puder, občrtajte jih s svinčnikom in popivajte s papirnatim robčkom. Sele nato nanese šminko.

Nikar preveč ne eksperimentirajte z make upom. Oči naličite kot ponavadi, le barve so lahko za spoznanje močnejše z dodatki svetlečega prahu.

Nego zaključite s parfomom, ki ga nanese po vsem telesu, še posebej pa za ušesi, v dekolteju, na pregibih rok in nog, seveda le po kapljicah.

Na praznični mizi bodo prav gotovo vaše najljubše jedi, ki si jih sicer zaradi časovnih ali finančnih razlogov ne privoščite. Morda pa bi poskusili še kaj novega? Ponujamo vam nekaj slavnostnih jedi, ki jih ne bo težko pripraviti:

Svinjski medaljoni z gobami in porom

Za 4 osebe potrebujemo:

3. srednje velika stebila pora, 250 g gob (šampinjonov ali ostrigaric), 2 svinjska fileja, težka 330 g, poper, 2 režnja česna, 2 žlici masčobe, sol, žlica masla ali margarine, malo timijana, 1/8 l belega vina 1/2 lončka kisle smetane

PRIPRAVA:

Por in gobe očistimo in opremo. Por narežemo na obročke, gobe pa obrišemo. Svinjska fileja zrežemo na 2 cm debele rezine in popopravimo. Drobnosekljamo česen. Meso na vroči masčobi pečemo z vsake strani približno 3 do 4 minute. Osolimo in spravimo na toplo. Na masčobi pečemo gobe in por. Dodamo česen in timijan, zalijemo z vinom in kisló smetano, pustimo vreti nekaj minut. Serviramo skupaj s fileji. Zraven ponudimo krompirjeve krokete.

Goveji file v listnatem testu z zelenjavo

Za 4 osebe potrebujemo:

Paket listnatega testa, 800 g govejega fileja, 3 žlice olja, sol, poper 2 do 3 žlice gorčice, 500 g brokolov ali cvetače, masčoba za model, lonček kisle smetane, 2 žlici ribanega sira, muškadni orešek.

Listnato testo odtajamo. Filet na srednje vroči masčobi 15 minut pečemo z vseh strani. Kdor ne mara krvave sredice ga peče še nadaljnje četrte ure. Meso posolimo, popopravimo in premažemo z gorčico. Testo razvaljamo in ga narežemo na pri-

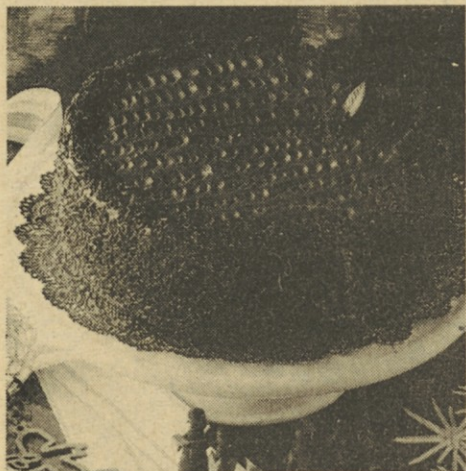
bližno centimeter široke trakove. Z njim v obliki mreže obložimo meso. Vse skupaj zavijemo v folijo in shranimo v hladilnik.

Brokole ali cvetačo očistimo in 10 minut kuhamo v slani vodi. Odcedimo in zložimo v namaščeno ognjvarno posodo. Kislo smetano, sir in ščepec muškata zmešamo in porazdelimo po zelenjavi.

Navedena predpriprava vam bo vzela 30 do 40 minut.

Jed dokončamo takole: meso damo v pekač in 33 minut pečemo v 225°C vroči pečici. Po 15 minutah postavimo zraven zelenjavo tako, da se po vrhu lepo zapeče. Izključimo pečico in jed pustimo v njej še kakih 10 minut.

Čokoladna torta

POTREBUJETE:

Za biskvit: 4 jajca, 200 g sladkorja, 80 g moke, 80 g škrobne moke (Gustin), čajna žlička pecilnega praška, 45 g kakava, naribana lupina pomaranče ali sesekljana kandirana pomaranča, maščoba za pekač.

Za kremo: 200 g jedilne čokolade, 200 g mlečne čokolade, 2 vrečki sladke smetane

Dodatki: 2 žlici likerja ali konjaka, 15 g kakava, 100 g čokolanih mrvic, čokoladni bomboni za okras

Priprava: Ločimo rumenjake od beljakov. Iz beljakov stepemo sneg in jim pri tem dodajamo sladkor, rahlo vmešamo rumenjake, moko, škrobno moko, pecilni prašek, kakao in pomarančno lupino. Napolnimo okrogel tortni model in pri 175°C do 200°C pečemo 50 minut. Nato položimo testo na rešetko, da se ohladi. Medtem raztopimo čokolado v vroči smetani in kremo ohladimo, dodamo liker in penasto umešamo. Testo dvakrat vodoravno prerežemo in navlažimo z rumom. Namažemo s kremo in zložimo kot torto. Rob torte prav tako namažemo s kremo in potresemo s kakavom. Na vrhni ploskvi naredimo rob venec iz čokoladnih mrvic in v krogu razstavimo še čokoladne bombone. Ohladimo v hladilniku.

Angleški božični kolač

POTREBUJEMO: 100 g mandljevih jeder, 250 g masla ali margarine, 250 g rjavega sladkorja, 100 g marcipana, ščepec soli, 2 žlici pomarančne marmelade, 2 cl ruma, 6 jajc, 300 g rozin, 100 g kandiranih pomaranč (dobro bo tudi drugo suho sadje), 50 g mletih mandljev, 350 g moke, 2 čajni žlici pecilnega praška, maščoba in pergamentni papir za model.

PRIJAVA: Mandlje prelijemo z vročo vodo ali mlekom in jih olupimo. Nato jih razpolovimo in začasno spravimo. Maslo, sklador in marcipan penasto umešamo z mešalcem. Dodamo sol, marmelado in rum. Postopno dodajamo jajca. Rozine operemo in dobro posušimo. Pomešamo jih s kandiranim sesekljanim sadjem, mandlji, moko in pecilnim praškom. Po žlicah dodajamo jajčni masi. Okrogel tortni model namastimo in ob robovih namestimo trak iz pergamentnega papirja. Napolnimo s testom in poravnamo z nožem. Obložimo z olupljenimi, razpolovljenimi mandlji. Pečemo v ogreti pečici pri 175°C približno uro in pol. Kolač vzamemo iz pečice in ohladimo. Nato previdno snamemo pergamentni papir. Nato 2 žlici sladkorja kuhamo v 6 žlicah vode, dokler se sladkor ne razpusti (2—3 minute). Kolač namažemo s sladkorno raztopino. Kolač vzamemo iz modela, zavijemo v aluminijasto folijo in pustimo 3 do 4 dni, da se dobro prepoji in pridobi značilni okus.

**Za boljše počutje
v teh mrzlih dneh...**

Pikantni punč

Za 6 oseb potrebujemo: 25 g hibiskusovih cvetov ali 5 vrečk čaja, 50 g rozin, 6 cl žganja, tanko olupljena lupina polovice pomaranče in polovice limone, 1 jedilna žlica nageljnovih žbic, 3/4 l črne vina, 75 do 100 g sladkorja.

Priprava: 1) Hibiskus namakamo v 1/2 l vrele vode, nato vrečke odstranimo. 2) Medtem namočimo rozine v žganje in jih pustimo pokrite nekaj časa. 3) Čaj, rozine z žganjem, limonine in pomarančne lupine ter začimbe stresemo v lonec in dodamo vino. Segrejemo, vendar ne pustimo vreti! 4) Dodamo sladkor in malo premešamo. Če želimo, da bo punč ostal topel, ga postavimo na gorilnik (uporabimo pribor za fondue)

Nasvet: Začimbe in lupine lahko zavijemo v krpico ali gazo; tako jih lahko po desetih minutah odstranimo. Punč bo še okusnejši, če mu dodamo 50 g sesekljanih mandljev.

Slikanje na steklenice

Bliža se čas praznikov, čas obdarovanj. Ali ste že pomislili, da bi svoje najdražje ali pa znance, h katerim ste povabljeni, presenetili s povsem individualnim, osebnim darilom. Mogoče pa ne veste, kaj bi počeli v mračnih poznojesenskih popoldnevih? Slikanje na steklenice je opravilo, ob katerem boste odkrili svoje ustvarjalne sposobnosti in ambicije in je manj zahtevno kot ste si morda predstavljali. Torej poskusite!

Kaj pa potrebujete za svoj novi hobby? Predvsem steklenice, lahko so najrazličnejših oblik, pomembno je le, da imajo gladko površino. Kupili pa boste lak barve in pa čopiče različnih debelin. Potrebujete še terpentini za redčenje barv in čiščenje čopičev. Za paleto vam bo služil star krožnik, kjer boste mešali barve.

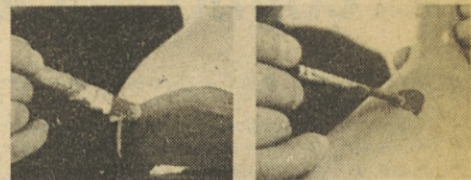
Na steklo barve nanašamo po plasteh. Najprej večje površine z debelejšim čopičem, nato boste senčili in upodabljali detailje s srednjim in drobnim čopičem. Vsak nanos barve se mora posušiti, preden začnete z naslednjim slojem. Napake odstranite s krpico, namočeno v terpentini (drugo stran čopiča ovijete v krpico)

Pustite svoji fantaziji prosto pot!

Oglejmo si slikanje na steklenico v naslednjih slikah:

- 1) Najprej nanesemo osnovno barvo na večjo površino
- 2) S svetlim in temnejšim senčenjem dosežemo plastičnost ozadja
- 3) Začnemo s slikanjem motivov — najprej le osnovne oblike
- 4) Podrobnostim posvetimo veliko pozornosti, uporabimo droben čopič
- 5) Kdor želi steklenico podariti, se nanjo tudi podpiše.

I. S.

Vabilo na tradicionalna novoletna pohoda — na Kališče in Kum

Približujejo se novoletni prazniki. Tudi planinci Iskre jih bomo praznovali — toda aktivno. Že v torek 3. januarja 1989 bomo šli na Kališče in s tem začeli planinsko sezono 89.

S kranjske avtobusne postaje se bomo odpeljali z rednim avtobusom, ob 7.25. Če želite na izlet s svojim avtom se nam lahko pridružite v Preddvoru ali v Mačah. Do doma na Kališču bomo hodili 2 do 3 ure. Hoja ni zahtevna.

Po okrepčilu bomo z vsemi, ki boste želeli, nadaljevali hojo do Bašeljkega vrha ali na vrh Storžiča (odvisno od razmer na gori). Preostali se boste lahko sprehodili do Bašeljkega sedla ali počakali v koči.

Po končani turi se bomo skupaj s pesmijo in rdečih lic, vrnili v dolino, morda celo (po dogovoru) prek naše koče na Jakobu.

Priporočamo dobro obutev, topla oblačila in za lažjo hojo tudi smučarske palice. Za tiste, ki planirate tudi vzpon na Storžič so dereze in cepin obvezni!

V ponedeljek, 2. januarja pa vas vabimo, da se udeležite tradicionalnega zasavskega pohoda na Kum. Kranjčani bomo odšli organizirano z vlakom.

Zbrali se bomo na železniški postaji, najpozneje ob 5.30. Vsak na, se zaradi evidence in zagotovitve zadostnega števila planinskih vodnikov prijavi pri Volgi Pajk (v DO ERO) tel.: 2822, ali pri Franciju Plevčaku (DO Telematika) tel.: 2250.

Obveščamo vse, ki še ne veste, da je naša nova planinska postojanka pri cerkvi sv. Jakoba nad Preddvorom, ob sobotah in nedeljah redno odprta in oskrbovana. Seveda bo tako tudi za vse novoletne praznike. Do nje je iz Preddvora le urico hoda, zato izkoristite prosti čas in lepo vreme. Sami, z družino ali s prijatelji napravite kratek izlet do koče, zagotovo boste prijetno presenečeni nad okolico, razgledom in kočo.

Vabljeni na izlete

Planinkam in planincem ter ostalim sodelavcem želimo prijetno praznovanje, obilo sreče in zdravja v prihodnjem letu.

IO in PLV planinske sekcije
DO Iskra iz Kranja

Naredimo ptičjo hišico

Naredimo ptičjo hišico in kako pridem do stanovanja?

V glasilu Iskra ste na dveh straneh objavili prispevek »Kako napraviš krmilno hišico«. To je vsekakor hvalevreden prispevek za ohranitev naravnih dediščin, čeprav ne verjamem, da bo prav veliko Iskrašev napravilo hišice po objavljeni skici.

V naravi velikokrat opazujem ptice in pri tem ugotavljam, da spomladi noben ptičji par ne ostane brez gnezda. Če ne najde starega pa napravi novega. Komisije za dodeljevanje stanovanj so pri njih verjetno brez dela.

Mlade Iskraše pa ob tem tarejo pomembnejši problemi, to je, kako naj rešijo stanovanjske probleme. O tem pa v »Iskri« ne pišemo skoraj ničesar.

Ob reševanju ptičjih problemov bi vzpodbudil mladinske organizacije, da resneje pričnejo razmišljati in predlagati rešitve za reševanje stanovanjskih problemov svojih mladih članov.

Stanovanjsko področje se je sedaj pričelo ekonomizirati in brez tuje pomoči mladi do stanovanja ne morejo priti. Sedaj je sprejet zakon o prodaji starih stanovanj, na predelavo čakajo podstrešja, prostih je precej zasebnih stanovanj, ki niso na razpolago zaradi neurejene stanovanjske zakonodaje, neracionalno se uporablja del družbenih stanovanj ipd.

Iskra je velik sistem, pričnimo s projektom za pridobitev stanovanj, predlagajmo spremembe zakonov in interne zakonodaje!

Predlagam, da napravimo nekaj več za mlade, ki čakajo na reševanje stanovanjske problematike, pri tem pa ptiče pustimo, naj živijo tako, kot jim zagotavlja narava.

N. Pavlin

Mali oglasi

Prodaj smučarske čevlje Alpina (št. 9), smuči CR 806 (160 cm z okovjem Marker in smuči RC-X (200 cm). Informacije tel.: 064 22-221, int.: 28-87.

Prodaj pretvornik — konverter za kabelsko televizijo. Tel.: 061/343-912.

»Ugodno prodaj štedilnik Gorenje — 2 x plin, 2 x elektrika za 300.000.— din in skrinjo Gorenje 320 I — nova — letnik 83 za 500.000.— din. Informacije na telefon: 342-716.«

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.